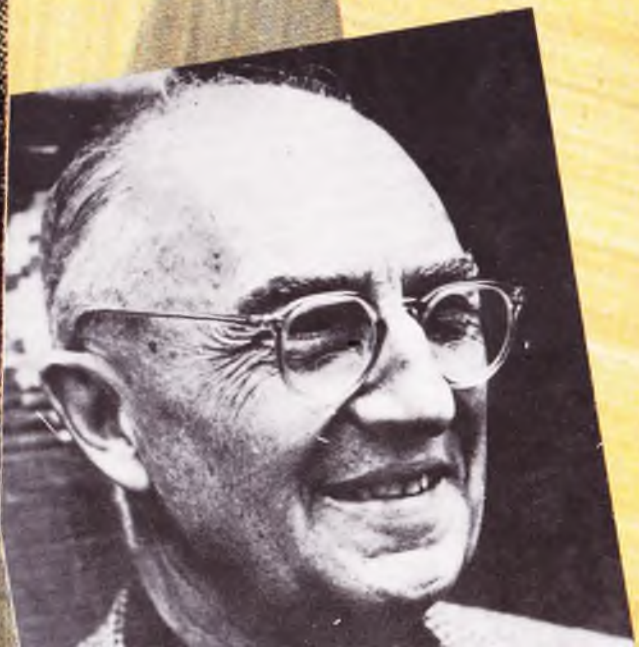

Williams
GÜVEN TÜRAN
WILLIAMS

William Carlos Williams (1883-1963) yalnız Amerikan şiirine değil, modernist şiire de damgasını vurmuştur. Yalın imgelerinin yanı sıra, öyküyle anlatıcılık arasındaki keskin ayrımı lirizmle buluşturduğu şiirleri özellikle 1950'li ve 1960'lı yıllarda etkili oldu. Klasik kalıplar yerine, 1920'lerden başlayarak, "Amerikan Ağzı"nı kullandı ve Walt Whitman'dan sonra "şiirin özgürlüğü"ne büyük katkıda bulundu. Upuzun bir şiirle onurlandırdığı küçük kasabası Paterson'da pratisyen hekimlik yaparak sürdürdü yaşamını. Bütün şiirlerinden yapılan seçmelerin yer aldığı bu kitapla Williams Türkçe'ye ilk kez kapsamlı bir biçimde çevrilmiş oluyor.

WILLIAMS

Kavram Yayınları
63
Kavram Yeryüzü Şairleri 8
Birinci Basım: Mart 1995

Dizi editörü: Erdal Alova
Tasarım: Sadık Karamustafa
Yayım hakları Kavram'dadır.
Yayınevinin yazılı izni olmadan, şiir ve yazılardan
hiçbir biçimde alıntı yapılamaz, seçkilerde kullanılamaz.
ISBN 975 366 059-6

Dizgi: Kavram, Baskı ve cilt: Numune
Billurcu Sk. 3/3 Beyoğlu, İstanbul
Tel: (0 212) 244 02 85 Faks: (0212) 245 25 22

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

Bütün Şiirlerinden Seçmeler

GÜVEN TURAN

KAY
RAM

İÇİNDEKİLER

William Carlos Williams: Amerikayı Amerikanca Şiirle Yazmak
Güven Turan **11**
William Carlos Williams:
Taşkıran Çiçeği *Octavio Paz* **17**

TOPLU İLK ŞİİRLER'den (1906-39)
Mart **31**
Tarih **38**
Dolunay **44**
Yağmur **45**
Aşk Şarkısı **49**
Lokomotiflerin Dansı İçin Uvertür **50**
Çuhaçiçeği **52**
Bekleyiş **53**
Avcı **54**
Kocaman Rakam **55**
Çiftçi **56**
Kente Kaçış **57**
Kara Yeller **58**
Genç Aşk **60**
Deniz **63**
Erdişil Telefonlar **65**
Yaban Çiçek **66**
Duvarlar Arasında **67**
Sadece Şey Demek İçin Bu **68**
Penceredeki Genç Kadın **69**
Perpetuum Mobile: Kent **70**
Afrika **77**
Yasadışı Şeyler **78**

TOPLU SONRAKİ ŞİİRLER'den
(1940-46)
Bir Tür Şarkı **81**
Akan Bir Irmak **82**
Küçük Kedi ve Krizantemler **83**
Şiir **84**
Rumba! Rumba! **85**
Kusursuzluk **86**
Verimli **87**
Sarı Baca **88**
Çıplak Ağaç **89**
Kuru Yapraklar Arasında Serçeler **90**
Kışa Giriş **91**
Sessizlik **92**
Bir Başka Yıl **93**
Işık Sızamayacak **94**
İlkyazın Acı Dünyası **95**
Yapı Başaramazsa Uyak Yardıma
Koşmaya Davranır **96**
Keçi **97**
Kızılkanat Karatavuk **98**
Kız **99**
Bulutlar **100**
Çöl Üzerinde Venüs **106**
Irmağın Üstündeki Sisler **107**
Venüs'ün Doğuşu **108**
Şarkı **111**
Gül **112**

BRUEGEL'DEN RESİMLER VE ÖBÜR ŞİİRLER' den (1962)
BRUEGEL'DEN RESİMLER
I. Kendi Portresi **115**
II. İkaros'un Düşüşünü Gösteren
Manzara **116**
III. Karda Avcılar **117**

IV. Kralların Bağlılık Sunusu **118**
V. Köylü Düğünü **119**
VI. Harman **120**
VII. Buğday Hasadı **121**
VIII. Açık Havada Düğün Halayı **122**
IX. Körler Meseli **123**
X. Çocuk Oyunları **124**

Şarkı **127**
Sevgili Beceri **128**
Bir Ağaçkakana **129**
Çocuklar **130**
Taş Çömlek **131**
Şarkı **133**
Dans **134**
Yazarını Arayan Bir Şiir **136**
Kaplumbağa **137**
Çöl Musikisi **139**

KISA YAŞAMÖYKÜSÜ **155**
ŞİİR ADLARI DİZİNİ **159**
İLK DİZE DİZİNİ **163**
KISA BİBLİYOGRAFYA **167**

WILLIAM CARLOS WILLIAMS: AMERİKAYI AMERİKANCA ŞİİRLE YAZMAK

Amerikan şiirinin İngiliz edebiyatı tarihlerinden uzaklaşması 1910'lardan sonradır. Ne var ki bu tarih kitaplarında Walt Whitman'ın adı ya geçer, ya geçmez... Frost, Sandburg, Lindsay, Masters, Amy Lowell hiç anılmazlar buralarda; o tarihlerde yayınlıyor olsalar da. Çünkü Amerikan şiirinin İngiliz şiirinden kopuşunun başlangıç isimleridir bunlar... Daha sonra ise artık hiçbir şekilde yer almaz Amerikalı şairler İngiliz edebiyat tarihlerinde! Oysa bugün bile İngilizce yazan İrlandalı, İskoç hatta Trinidatlı, Pakistanlı, Hindistanlı yazarlar durmaktadır yerli yerlerinde!

Bu gelişme de Walt Whitman'la başlamıştır. Whitman "Amerikayı anlatır" şiirlerinde. Kullandığı şiir dili, şiir teknikleri de geleneksel İngiliz kalıplarından alabildiğine uzaktır. Amerikan modernizminin de hem başlangıcı hem doruk noktasıdır Whitman. Whitman 1892'de öldüğünde, William Carlos Williams dokuz yaşındadır... Amerika Birleşik Devletleri'nin küçük bir izdüşümü gibidir WCW: İngiliz bir baba soyu ve İspanyol kökenli anne soyu kuralcılıkla coşkunun da bileşimini yaratmıştır onda.

William Carlos Williams'ın bütün şiir serüvenini kendi ağzından biliyoruz. 1958'de yayımlanan *I Wanted To Write A Poem: The Autobiography of the Work of a Poet* (Bir Şiir Yazmak İstemiştim: Bir Şairin Yapıtlarının Özyaşam Öyküsü) adlı kitapta Edith Heal'e keyifle anlatır yapıtlarını nasıl yazdığını... Onun atladıklarını ya da yanlış anımsadıklarını 1912'de evlendiği Flossie tamamlar ya da düzeltir!

1902-1906 yılları arasında Pennsylvania Üniversitesi'nde Ezra Pound'la, H.D.'yle ve Marianne Moore'la tanışır. Bu karşılaşmaya çok şey borçludur Amerikan edebiyatı bugün! William Carlos Williams, özellikle Ezra Pound'la karşılaşması için, "Benim için M.Ö. ile M.S. önemi taşır bu karşılaşma" diyor yukarıda sözünü ettiğim kitapta. Şiirleri ilkin 1909 yılında 22 sayfalık bir kitapçıkta çıkar. Gene, şiir anılarında bu kitaptaki şiirler için, "Kötü Keats'diler, eh, biraz da kötü Whitman" demektedir William Carlos Williams. 1913'de çıkan kitabında yer alan şiirleri ise daha önce Ezra Pound'un gözetiminde çıkan dergilerde görünmüştür ve İmagist çizgidedir ve artık Dr. Williams'dır şairimiz! Bütün yaşamı boyunca Pound ona Dr. Bill Williams diye seslenir... *Bir Şiir Yazmak İstemiştim*'de bu kitap üzerinde uzun uzun durur: "Şiire yöresel bir bakış açısından bakmayı seçtim; herşeyi kendim bulmak zorundaydım; lise öğreniminden öte bir bilgim yoktu. Şiir yazma eğilimini duyduğumda, kesinkes Amerikalı bir delikanlıydım ben, kendimden emindim ve bağımsızdım. Daha en başından İngiliz *olmadığımı* biliyordum. Şiir yazacaksam, bunu kendi bildiğim gibi yazmalıydım"

Ve bu kitabından başlayarak Pound'un da yardımıyla kendi sesini bulur Dr. Williams ve süreç içinde hem bağımsızlığını geliştirir hem de buna paralel olarak şiirinin özgünlüğünü... "Daha ilk başlarda uyak kullanıp kullanmamayı sorguladım ve karar verdim: Kullanmayacaktım. Uyak kullanıyordum önceleri çünkü ustam Keats'di ama gene de o zaman bile uyağı bağımsız kullanmaktaydım. Söylemek istediklerimi uyakla söyleyemeyeceğimi keşfettim. Önüme dikiliyordu uyak. Whitman'la uyağın başka bir çağın ürünü olduğuna karar verdim; önemsizdi; hiç mi hiç önemi yoktu. İlk şiirlerimde uyaktan uzaklaştığım tam noktayı hemen görebilirsiniz. Dizelere küçük harfle başlamaya başlamıştım. Her dizeye büyük harfle başlamayı fazla özentili buluyordum. Bu iki karar, uyak kullanmama ve dizelere küçük harflerle başlama, çok başlangıçta alındı. Hayatım boyunca da bu kararlarıma bağlı kaldım... Benim şiirimin biçimini ritmik bütünlük belirler. Bir ritmik birimin sonuna geldiğimde (cümle sonu olması gerekmez bunun)

dizeyi de bitiririm. Ritmik birim bir dizenin başındaki büyük harfle ölçülemez, ya da dize içindeki noktalarla... Ritmik birim bana lirik bir patlama halinde gelir. Sayfa üzerinde görünmesini istediğim şekilde. Uzun dizeler kullanmayışımın nedeni, sinirli bir yapıya sahip oluşumdur. Ritmik tempo ise konuşma temposudur, heyecanlı bir tempodur çünkü yazarken heyecanlıyımdır." İkinci kitabıyla başlayan şiir serüvenini anlattığı konuşmanın bir yerinde Flossie söze karışır ve noktalamaları da kullanmaktan vazgeçtiğini söyler. Gülerek ekler. Dr. Williams, "Fazla başarılı değildim de ondan," der!

Bu ikinci kitabında hâlâ uyaklı ve dize başları büyük harfle başlayan şiirler vardır ama artık William Carlos Williams "Amerikanca"nın deyimsel şiirini yazmaya belirgin bir şekilde yönelmiştir.

O yıllarda T.S. Eliot'a gösterdiği tepkiyi aradan yıllar geçmesine karşın öfkeyle, heyecanla anlatabilmesi William Carlos Williams'ın kurmak için çaba gösterdiği şiire sahip çıkışının olduğu kadar poetikasının da bir göstergesidir: "....Prologue'u yarılamıştım ki 'Prufrock' çıktı. İnandığım ne varsa Eliot'un bütün hepsine ihanet ettiği duygusu sarstı beni. Geriye bakıyordu o; bense ileriye bakmaktaydım. Akıllı, çok bilgili bir 'eyyamcı'ydı, ben hiçbirine sahip değildim bunların. Fransızca, Latince, Arapça ve daha tanrı bilir neler neler biliyordu. İlginçti tabii bütün bunlar. Ama Amerikayı reddettiği kanısındaydım ve reddedilmeyi kabullenemiyordum; bu nedenle de tepkim çok sert oldu." Bu duyguyla William Carlos Williams hem Amerikancaya hem Amerika'ya sahip çıkar. Bu tepkilerin sonucunda Dr. Williams'ın şiiri hem güçlenir hem özgünleşir. Amerikan şiirinin özgünleşmesinde en büyük adımlardan biri olur bu.

William Carlos Williams'ın şiiri, 1920'lerdeki bu çıkışıyla durmaz yerinde. 1938'de 1906'dan başlayan *Toplu Şiirler*'i yayımlanır. Elli yaşının ortalarındadır Dr. Williams. *Bir Şiir Yazmak İstemiştim*'de şöyle değerlendirir o dönemini: " topluca, bütün şiirlerimi bir arada görmek, bana durup sadece şiirimi değil ya-

şama değgin de neler öğrenmiş olduğumu değerlendirme olanağı sağladı. Yaşamımda iki temel güç etkindir, bugün de aynı güçle etkisini sürdürür: Şiir üstüne herşeyi öğrenmek ve nesirden daha çok şiir sayılmayacak yaşamı öğrenmek... Özgür koşuğun dağınıklığını reddetmekteydim. Özgür koşuk benim için koşuk falan değildi. Sanat düzen demektir. Gene de ilk şiirlerim tedirgin etti beni. Çok fazla gelenekçi, çok akademiktiler. Gene de bir düzenlilik bulunuyordu. Benim kendime örnek aldıklarım, Shakespeare, Milton, düzenli bir şekilde düşünen insanların bulundukları bir çağa aittiler. Çağdaş yaşamın bunun ötesine geçtiğini düşündüm; şiirlerimiz klasiklerin aşırı kuralcı düzenliliğine sahip olamazlardı. En büyük sorun, benim şiirsel duyguma uygun olarak şiiri nasıl bölebileceğimdi. Özgür koşuk çözüm değildi. Daha en baştan düzeneği Amerikan dilinin kurması gerektiğini biliyordum; daha sonra dil sözcüğünü attım ve Amerikan deyiminden söz etmeye başladım, bu dilden daha iyi bir sözcüktü, daha az akademikti, konuşma diliyle, sözle daha yakın bir ilişki kuruyordu. Şiirlerimi gözden geçirdikçe kısa şiirlerimin çoğunu iki dizeli ya da üç dizeli kurduğumu fark ettim." Hem cesur bir çıkıştır Dr. Williams'ın yaptığı, hem yoğun bir çaba... Hem özgür koşuk bir bağımsızlıktan öte başıboşluğa düşmeyecek, hem özgün ve Amerika'ya özgü bir kurallılık içinde olacak! Burada "deyim" sözcüğü üzerinde de durmak gerekir. Dr. Williams bu sözcükle hem "tabir" hem "ağız" hem "ifade" kavramlarını bir arada düşünüyordu. Genellikle bir gençlik edimidir bir şair için poetikasını düşünmek, irdelemek ve değiştirip geliştirmek. Altmış altı yaşında, *Seçme Şiirler*'in başında Dr. Williams şiiri ve şiirini tanımlamayı sürdürmektedir: "Bir şiir sözcüklerden yapılmış küçük (ya da büyük) bir makinedir. Şiirde bir şiirin duygusal hiçbir yanı yoktur derken herhangi bir makinede olduğu gibi şiirde de gereğinden fazla olan herhangi bir parçanın olmadığını demek istiyorum."

Bu sözleri edişinden birkaç yıl önce, 1946'da *Paterson*'un ilk kitabı çıkar. Dr. Williams önsözde hem bu uzun şiirin dört kitaptan oluşacağını (sonuçta beş kitaptan oluşur!) söyler hem de şiirin içeriğini tanımlar bir bakıma. *Paterson* hem bir kentin hem

bir adamın şiiridir ya da "kendi başına bir kent olan bir adamın şiiri"dir. Bu seçmelerde *Paterson*'a yer vermedim. Öncelikle *Paterson*'dan bölümler almak, kısa şiirlerden eleme yapmayı zorunlu kılacaktı. Daha da önemlisi, *Paterson* Pound'un *Cantos*'u gibi bölümlerden, bağımsız episodlardan oluşmuyor. Gerçek bir uzun şiir *Paterson* ve onu parçalamak, ondan bölümler almak şiire büyük bir haksızlıktı. Çok açıkçası, kişisel olarak Dr. Williams'ın yapıtları toplamında büyük bir yeri olduğu tartışmasız olan bu şiir, gene de olmazsa olmaz bir zorunluluk da taşımamaktadır. Ne var ki "İkinci Kitap"ta kullanmaya başladığı teknik, daha sonraki şiir aşamasını belirlemektedir.

Dr. Williams'ın özgür koşuğa karşı çıkışı iyiden iyiye olgunlaşmış olmasına karşın, kendi sözleriyle "göreceli dünyamızda çok sıkı bir düzen koşuk da" yerine tam oturmuyordu. Bu kitaptaki bir bölümde Dr. Williams şiirde "ayak" değiştirmeye başladı. "Böylece şiir özgür olmuyordu, sadece değişken oluyordu; tıpkı hayattaki her şeyde görüldüğü gibi." Bu tekniği 1954'de çıkan *Çöl Musikisi ve Öteki Şiirler* adlı kitabındaki şiirlerde yoğunlukla kullanır. Özellikle geçirdiği beyin kanamasının ardından gelen felçde, kendisine hediye edilen (o tarihlerde şimdiki bilgisayarlar kadar çarpıcı bir yenilikti) elektrikli daktilo, bu tekniği başarıyla uygulamasında büyük bir yardımcı da olmuştur.Yaşamının son döneminde, uzun bir süredir çözmeye çalıştığı soruna ulaşır nihayet William Carlos Williams. Hem özgür koşuğun biçim yokluğundan uzak durmuş, hem Amerikan deyiminin konuşma diline oturmasıyla oluşacak dağınıklıktan çıkıp düzen getirebilmiştir şiirine.

William Carlos Williams, şiirdeki tartışmasız yeri yüzünden öykü, roman ve denemelerinde hakettiği yeri alamamıştır eleştirmenler gözünde. Oysa bütün bu "nesir" çalışmalarında da çok renkli, çok özgün bir yazardır. Kuşkusuz, şiirler yazmayıp sadece bu yapıtlarıyla görülmüş olsaydı gene de Amerikan edebiyatı içinde seçkin bir yer alabilirdi.

Güven Turan, 1995

WILLIAM CARLOS WILLIAMS: TAŞKIRAN ÇİÇEĞİ

James Laughlin için

Yüzyılımızın ilk otuz yılı içinde, İngiliz diliyle yazılmış edebiyatlarda şiiri ve düzyazıyı, sözdizimini ve duyarlığı, imgelemi ve şiirde ölçü tekniğini (prozodi) aynı derecede etkileyen bir değişiklik gerçekleşmiştir. Hemen hemen aynı sıralarda Avrupa'nın diğer kesimleriyle Latin Amerika'da ortaya çıkan değişikliklere benzer bu değişiklik, başlangıçta hemen hepsi Amerikalı olan bir avuç şairin gerçekleştirdiği bir şeydi. Bu kurucular grubunda William Carlos Williams'ın hem merkezi hem de benzersiz bir yeri vardır: Pound ile Eliot'ın tersine o bulunduğu çevreden ayrılıp Londra ya da Paris'e gitmek yerine, New York dışındaki küçük bir kasabada kalmayı yeğlemiştir; kendileri de Amerika Birleşik Devletleri'nde kalmaya karar veren, ancak kozmopolit insanlar olan Wallace Stevens ve e.e. cummings'den farklı olarak, Williams en başından beri Amerikan diline özgü bir şiirselliği aramıştır. Gerçekten de, *In the American Grain'deki* (Amerikan Mizacında,1925) güzel denemelerinde açıkladığı gibi, Amerika verili bir gerçek değil, hepimizin ellerimiz, gözlerimiz, beyinlerimiz ve dudaklarımızla yaptığımız bir şeydir. Amerikan gerçekliği maddesel, zihinsel, görsel ve her şeyden önce sözeldir: Amerikalı insan, ister İspanyolca konuşsun ister Portekizce ister Fransızca, o dilin Avrupa'da konuşulan biçiminden farklı bir dil konuşur. Amerika, keşfettiğimiz ya da yaptığımız bir gerçeklikten çok, konuştuğumuz bir gerçekliktir.

William Carlos Williams 1883 yılında Rutherford'da (New Jersey) doğdu. Babası İngiliz, annesi Portorikolu'ydu. Pennsylvania Üniversitesi'nde tıp eğitimi gördü. Orada Pound'la tanıştı –tüm yaşamı boyunca sürecek bir dostluktu bu– ve iki genç şairi büyüleyici bir biçimde etkileyen şair H.D. (Hilda Doolittle) ile. Doktorasını verdikten ve Leipzig'de kısa bir süre pediatri eğitimi gördükten sonra, 1910 yılında kesin olarak Rutherford'a yerleşti. İki yıl sonra Florence Herman ile evlendi: Bir ömür boyu sürdü bu evlilik. Gene bir ömür boyu ikili bir uğraşı sürdürdü: tıp ve şiir. Taşra yörelerinde yaşamasına karşın, bir taşralı değildi: Yüzyılımızın sanatsal ve entelektüel akımlarına katıldı, çeşitli vesilelerle Avrupa'ya seyahatler yaptı, İngiliz, Fransız ve Latin Amerikalı yazarlarla dostluklar kurdu. Yazınsal dostlukları ve düşmanlıkları çeşitli ve yoğundu: Pound, Marianne Moore, Wallace Stevens, Eliot (Eliot'a hem hayranlık duymuş hem de onu suçlamıştır), e.e.cummings ve James Laughlin ve Louis Zukofsky gibi daha genç öteki şairler. Allen Ginsberg üzerinde, aynı zamanda da Robert Creely, Robert Duncan ve İngiliz şair Charles Tomlinson'un şiiri üzerinde Williams'ın etkisi ve dostluğu belirleyici olmuştur. (Şiire özgü adalet: Genç bir İngiliz şairin –üstelik tam anlamıyla İngiliz– tüm yaşamı boyunca İngiliz diline has deyişlere karşı bir tür şiirsel savaşım vermiş ve Amerikan dilinin gerçekte İngilizce olmadığını yinelemekten bıkmamış birisince övülmesi.) 1951'de ilk kez felç olmuş, ancak on iki yıl daha yaşayarak, benzersiz verimlilikte bir edebiyat programına kendisini adamıştır: Şiir kitapları, Quevedo'dan bir çeviri, anı yazıları, konferanslar ve tüm ülkeyi dolaşarak yaptığı şiir okumaları. Williams 4 Mart 1963 yılında ölmüştür, doğduğu ve yaşamını geçirdiği yerde: Rutherford'da.

Yapıtı geniş kapsamlı ve çeşitlidir: Şiir, anlatı, denemeler, tiyatro oyunları, özyaşamöyküsü. Şiirleri dört ciltte toplanmıştır: *Collected Earlier Poems* (Toplu İlk Şiirler, 1906-1939), *Collected Later Poems* (Toplu Sonraki Şiirler, 1940-1946), *Pictures from Brueghel* (Bruegel'den Resimler 1950-1962) ve beş kitaplık uzun bir şiir olan *Paterson* (1946-1958). Ayrıca, kişiye yer yer

Breton ile Soupault'nun yaklaşık bu dönemde sürdürmekte oldukları otomatik yazıyı düşündüren ince bir düzyazı-şiirler kitabı vardır: *Kora in Hell* (Kore Cehennemde, 1920). Ancak, Fransız şiirinin yarattığı bir şiir biçimini alarak, Williams bu seçimi değiştirir ve onu bir tür dili ve kolektif bilinçaltının farklı katmanlarını keşfetme yöntemine dönüştürür. *Kore Cehennemde* ancak Amerikalı bir şairin yazabileceği bir kitaptır ve daha sonra yazılmış bir kitabın, Williams'ın Amerikan diline özgü kullanımlara ağırlık verdiğinin göstergesi, onun *ars poeitica'sı* niteliğindeki *Amerikan Mizacında*'nın bakış açısı göz önünde bulundurularak okunmalıdır. Onun romanlarını, öykülerini ve tiyatro oyunlarını ele almayacağım. Şunu söylemekle yetineyim: Bunlar, onun şiirinin uzantıları ve yansımalarıdır. Düzyazı ile şiir arasında, çizilmesi her zaman güç olan sınır, bu şairde son derece belirsiz hale gelir: Serbest vezni, düzyazıya, ancak yazı diline değil, konuşma diline, günlük dile çok yakındır; düzyazısı ise şiirsel bir dalganın sularıyla yıkanan bir sahil gibi her zaman ritmiktir –şiir değil, şiiri doğuran sözel yükselme ve alçalmalar.

Yazmaya başladığı andan itibaren Williams fikirlere karşı bir güvensizlik sergilemiştir. Bu, o dönem şairlerinin çoğunluğunca (Lopez Velarde'yi anımsayın) paylaşılan simgeci estetiğe karşı bir tepki olup, Williams'ın bireysel tepkisinde Amerikan pragmatizmi tıbbi mesleği ile birleşmişti. Ünlü bir şiirinde arayışını tanımlar: "Fikirleri değil, şeyleri bir araya getirmek." Ancak şeyler hep ötede, öte yandadır: "Şeyin kendisi" dokunulmazdır. Böylece, Williams'ın çıkış noktası şeyler değil, duyumdur. Ancak duyum da biçimsiz ve anlıktır; insan salt duyumlarla herhangi bir şey kuramaz ya da yapamaz: Böyle bir girişim kaosla sonuçlanırdı. Duyumun iki yönlü bir niteliği vardır: Aynı anda bizi şeylerle buluşturur ve onlardan ayırır. Duyum, şeylere girdiğimiz, ancak aynı zamanda da onlardan çıkıp şeylerle ayrımımızı fark ettiğimiz kapıdır. Duyumun şeylerin nesnelliğine girebilmesi için onun da bir nesneye dönüşmesi gerekir. Değişimi gerçekleştiren dildir: Duyumlar sözel nesnelere dönüştürülür. Şiir, iki çelişik özelliğin kaynaştığı sözel bir nesnedir: Duyumun canlılığı ve şeylerin nesnelliği.

Duyumların sözel nesnelere dönüşmesi, Williams açısından temelde elektrik, buhar ya da gazdan farklı olmayan bir gücün etkimesi yoluyla gerçekleşir: İmgelem. 1923 yılında yazdığı bazı gözlemlerinde (bunlar, *Spring and All*' un (İlkyaz ve Her Şey) yeni baskılarından birinde "bozulmuş düzyazı" olarak nitelediği şiirler arasında yer almaktadır), Williams imgelemin "nesneleri yapan yaratıcı bir güç" olduğunu belirtir. Şiir, duyumun ya da şeyin bir ikizi değildir. İmgelem temsil etmez: yaratır. Yarattığı ürünler şiirlerdir, daha önce gerçek olmayan nesnelerdir. Doğanın çam ağaçlarını, bulutları ve timsahları yaratması gibi şiirsel imgelem de şiirler, resimler ve katedraller yaratır. Williams geleneksel estetiği altüst eder: Sanat doğayı taklit etmez, onun yaratıcı süreçlerini taklit eder. Onun ürünlerini değil, üretme biçimlerini kopya eder. "Sanat doğayı yansıtan bir ayna değildir, ancak imgelem doğanın düzenlemeleri ile rekabet halindedir. Şair bir doğa haline gelir ve onun gibi çalışır" İspanyol dilinde yazan eleştirmenlerin, bu fikirlerle Vicente Huidobro'nun açıklamalarında ve manifestolarında dile getirdiği fikirler arasındaki olağanüstü benzerlik üzerinde durmamış olmaları inanılmaz bir şeydir. Bunların o dönem şairleri ile sanatçılarının birçoğunun yapıtında beliren fikirler olduğu doğrudur (örneğin, Huidobro'yu modern şiirle tanıştıran .Reverdy'de), ancak Kuzey Amerikalı şair ile Güney Amerikalı şair arasındaki benzerlik çarpıcıdır. İkisi de Aristoteles estetiğini hemen hemen aynı terimlerle tersine çevirir ve onu modern döneme uyarlarlar: İmgelem elektrik gibi bir enerji biçimidir ve şair ileticidir.

Williams'ın şiir kuramları ile Huidobro'nun "Yaratıcılık"ı ikizdir, ancak hasım ikizlerdir. Huidobro şiirde büyüye benzer bir şey bulur ve yağmuru *yapan* ilkel bir şaman gibi şiir yapmak ister; Wiliams şiirsel imgelemi, bilimi tamamlayan ve ona rakip olan bir etkinlik olarak algılar. Çocuksu bir benmerkezcilik anında Huidobro, "Şair küçük bir Tanrı'dır" demiştir; bu, Amerikalı şairin kabul etmeyeceği bir sözdür. Bir başka fark ise şudur: Huidobro, gerçek nesnelerin taklitleri olmayan, hatta onları yadsıyan sözel nesneler yaratmaya çalışıyordu. Gerçeklikten kaçmanın bir aracı olarak sanat. Kitaplarından birinin adı aynı

zamanda amacının bir tanımıdır: *Horizonte cuadrado* (Dört Köşeli Ufuk). İmkansızı denemek: Soyut ressamların resimlerini, mikroskop ve teleskopların bize sağladığı imgelerle karşılaştırmak doğadan uzaklaşamayacağımızı fark etmemiz için yeterlidir. Çünkü sanatçı Williams –Juan Gris örneğinden destek bulmuş ve esinlenmiş olması anlamlıdır– imgeleme özgü nesneleri gerçekliğe özgü nesnelerden *ayırır*. Kübist gerçeklik, gerçekte oldukları biçimiyle masa, fincan, pipo ve gazete değildir, bir başka gerçekliktir, ancak daha az gerçek değildir. Bu *öteki* gerçeklik, gerçek şeylerin gerçekliğini yadsımaz: O, aynı zamanda *başka* şey olan *aynı şeydir*. Williams "Juan Gris'in bir resmindeki dağ ile deniz", diyor, "dağ ile deniz değil, dağ ile denizin bir resmidir" Nesne-şiir, nesne değildir, nesneyle bilgi alışverişi içinde olan bir başka şeydir.

Williams'ın taklide dayalı olmayan gerçekliği, onu diğer iki şaire yaklaştırır: Jorge Guillén ve Francis Ponge. (Burada da etkilenmelere değil, rastlantılara işaret ediyorum.) Jorge Guillen'in bir dizesi, onların simgelere duyduğu ortak tiksintiyi dile getirir: "Tanrısal bir amaç olmaksızın cıvıldıyor küçük kuşlar" Tanrısal amaç ortadan kalkıyor mu? Hayır: Şair fark etmeksizin şiire gizlice giriyor. Artık tanrısal amaç gerçek kuşlarda değil, metindedir. Nesne-şiir, simgeci şiirin düşünce-şiiri denli ulaşılması olanaksız bir şeydir. Sözcükler birer nesnedir, ancak söylemek istediklerimizi dile getiren nesnelerdir. Göstergeleri, yani dili yok etmeksizin anlamı yok edemeyiz. Dahası, evreni yok etmemiz gerekir bu durumda. İnsanın dokunduğu her şey anlamla yüklü hale gelir. İnsan tarafından algılandıklarında nesneler var olmak yerine bir anlama gelmeye başlarlar: Varlıkları değil, anlamları öne geçer. "Anlamı olmamak" da bir anlam biçimidir. Saçma, anlamın, kendi bilincini inceleyip, kendisine "Anlamın anlamı nedir?" sorusunu sorduğunda vardığı uç noktalardan biridir. Anlamın çelişkili niteliği: Anlam bir yarıktır, onun aracılığıyla nesnelere ulaşırız ve onun aracılığıyla varoluş bizden kaçar.

Anlam sürekli olarak şiiri zayıflatır; onun, duyuların bir nesnesi ve benzersiz bir şey olan gerçekliğini bir fikre, bir tanıma ya da

bir "bildiri"ye indirgemeye çalışır. Şiiri anlamın tahribatlarından korumak için şairler dilin maddesel yönünü vurgularlar. Şiirde göstergenin fiziksel –işitsel ve görsel– özellikleri, anlamsal özelliklerinden daha az değil, daha çok önemlidir. Daha doğrusu, anlam sese geri dönüp onun hizmetkârı olur. Şair, gösterilenin gösterene duyduğu özlemi işler. Ponge'de bu süreç, düzyazı ile şiir arasındaki, olağandışı şeylere özgü humor ile sağduyu arasındaki sürekli oyunla sağlanır. Sonuç yeni bir oluştur: *objeu.** Bununla birlikte, anlamla alay edebilir, onu dağıtıp toz haline getirebiliriz, ancak anlamı yok edemeyiz: Bir bütün olarak ya da yaşayan fragmanlar halinde ve tıpkı bir yılanın bedenindeki boğumlar gibi kıvrılarak anlam yeniden belirir. Bir yandan, dünyanın yaratıcı betimlenişi dünyanın bir eleştirisine (ahlakçı olarak Ponge); öte yandan, şiirin başlangıcına dönüşür (*précieux*** Ponge, bir tür nesnelerin *Graciân*'ı***). Guillén'de dünyanın ve şeylerin kutsanması tarih, hiciv ve ağıtla, yani bir kez daha anlamla sonuçlanır. Williams'ın dilin ikili doğasına –sözler nesne ve anlamdır– getirdiği çözüm farklıdır. Williams, ardında hazır kurulmuş bir tarih bulunan bir Avrupalı değil, önünde kurulacak bir tarihin uzandığı birisidir. Şiire, düzyazının ahlakçılığı ile biçim vermez ve humoru dizeler halindeki bir teslimiyeti öğreten bir öğretmene dönüştürmez. Tersine: Düzyazı şiirin serpildiği bir topraktır, humor ise imgelemin kamçısıdır. Williams şiir tohumları eken bir şairdir. Amerikan dili, ancak şiirsel imgelemle sulanıp onun güneş ışığını alarak meyve verebilecek toprağa gömülü bir tohumdur.

Anlam ile nesne arasında, her zaman kısmi ve geçici olan, kısmi uzlaşma. Anlam –Guillén'de dünyanın, Ponge'da dilin eleştirisi– Williams'da nesnelerin hizmetinde olan etkin bir güç haline gelir. Anlam *yapar*, nesnelerin ebesidir. Williams'ın sanatı "eğretileme aracılığıyla insanlarla kayaları uzlaştırmaya", Amerikan insanı ile onu çevreleyen manzarayı, konuşan varlık ile dilsiz nesneyi uzlaştırmaya çalışır. Şiir, nesnelerin konuştuğu ve sözcüklerin, duyu ile algılanabilen nesneler haline gelmek için fikir olmayı bir yana bıraktıkları bir eğretilemedir. Göz ve Kulak: Duyulan nesne ile çizilen sözcük. İlkiyle bağlantılı olarak

Williams *Objectivists* (Nesnelciler) adı verilen grubun ustası ve dostuydu: Zukofsky, Oppen; ikincisiyle bağlantılı olarak da Kara Dağ okulunun: Olson, Duncan, Creely. İmgelem görmekle kalmaz, duyar; duymakla kalmaz, söyler. Amerikan dili arayışında Williams temel ölçüyü bulur (duyar): Değişken tefileli, ancak üçlü vurgu temeline dayanan bir ölçü. "Tek bildiğimiz", der, "danstır: Tüm bildiğimiz ölçüdür" Nesne-şiir sözel bir nesnedir, ritmiktir. Ritmi, bir halkın dilinin dönüşüme uğramış halidir. Dil aracılığıyla Williams nesneden ve duyumdan dünya tarihine geçer.

Paterson, bu endişelerin bir ürünüdür. Williams, nesne-şiirden nesneler sistemi olarak şiire geçer. Tekil ve çoğul sistem: İçinde tek bir insan olan şehir gibi tekil ve birçok çiçek olan bir kadın gibi çoğul. *Paterson*, Amerika Birleşik Devletleri'nin endüstriyel doğusundaki bir şehrin yaşamöyküsü ve bir insanın tarihidir. Şehir ve insan, dağın kayalık ucundan sağır edici bir gürültüyle aşağı dökülen bir şelale imgesinde kaynaştırılmıştır. Paterson o dağın eteğinde kurulmuştur. Çağlayan dilin kendisidir, ne söylediklerini asla bilmeyen ve söylediklerinin anlamının arayışı içinde bir yerden ötekine dolaşan insanlardır. Çağlayan ve dağ, erkek ve kadın, şair ve insanlar, sanayi öncesi çağ ve sanayi çağı, şelalenin bütünlükten yoksun gürültüsü ve bir ölçü, bir anlam arayışı. *Paterson, Aeneis* ile ekonomi politikası üzerine bir inceleme, *İlahi Komedya* ile gazetecilik arasında gidip gelen, modern Amerikan şiirinin yarattığı bir şiir *türüdür.* En çarpıcı örneğini Pound'un *Kantolar*'ının oluşturduğu dev fragmanlardan meydana gelen derlemeler.

Amerikan gerçekliğini *söylemek* kadar onu yapmak arzusundan kaynaklanan saplantıyı içeren tüm bu şiirler Whitman'ın çağdaş varisleridirler ve hepsi şu ya da bu biçimde *Leaves of Grass*'ın (Çimen Yaprakları) kehanetini gerçekleştirmeye koyulurlar. Bir anlamda onu gerçekleştirirler de, ancak olumsuz olarak. Whitman'ın teması, Amerika'nın geleceğinin somutlaştırılmasıdır. Somut ile evrenselin, şimdiki zaman ile geleceğin birleşmesi: Amerikan demokrasisi, milliyet-bağımlı Avrupalı insanın evrenselleştirilmesi ve onun belirli bir toprak ve toplumda yeniden

kök bulmasıdır. Buradaki özellik şudur: O toprak ile o toplum bir gelenek değil, geleceğe doğru ateşlenmiş bir şimdiki zamandır. Pound, Williams, hatta Hart Crane bu vaadin öteki yanıdırlar: Onların şiirleri bize bu tasarının kalıntılarını gösterir. Ötekiler denli büyük ve o denli çarpıcı kalıntılar. Katedraller, Hıristiyanlığa özgü sonsuzluğun; stupalar Budizme özgü keskin kavrayışın; Yunan tapınakları ise *polis*'in ve geometrinin kalıntılarıdır, buna karşın büyük Amerikan şehirleri ve onların varoşları geleceğin yaşayan kalıntılarını oluşturur. Bu dev endüstriyel çöplüklerde, ilerleme felsefesi ahlaki bir durgunluk noktasına gelmiştir. Modern dünyayla birlikte geleceğin dev boyutları gözler önüne serilmiş olur, onunla karşılaştırıldığında geçmişin dev boyutları –İnkalar, Romalılar, Çinliler, Mısırlılar– çocukların yaptığı kumdan şatolar gibi görünür.

Williams'ın şiiri karmaşıktır ve eşit öğelerden oluşmaz. Son derece yoğun büyüsel ya da gerçekçi fragmanların yanı sıra, uzun bağlantısız öbekler vardır. *The Waste Land* (Çorak Ülke) ile *Cantos*'un (Kantolar) ışığında ve kimi zaman onlara karşı yazılan bu şiir, söz konusu iki yapıtla giriştiği polemikte denetimden çıkar. Bu onun temel sınırıdır: *Paterson*'u okumak başka okumalara bağlıdır, bu nedenle okurun yargısı kaçınılmaz olarak karşılaştırmayı temel alır. Pound ile Eliot'ın modern dünya görüşü karamsardı. Kötümserliklerinde içgüdüsel bir biçimde feodal özlemlerin ve sanayi öncesi kavramların payı vardır; bu nedenle onların para ve modernlikle ilgili haklı yargılamaları hemen tutucu ve Pound'un durumunda faşist tavırlara dönüşmüştür. Williams'ın görüşü de iyimser olmamakla birlikte –nasıl olabilirdi ki?– onda başka çağların kalıntıları yoktur. Bu bir avantaj olabilirdi, ancak değildir: Williams'ın felsefi ya da dini bir sistemi, fikirlerle inançlardan oluşan tutarlı bir bütünsel algılayışı yoktur. En yakın geleneğin (Whitman) ona sunduklarını kullanması olanaksızdı. Williams'ın algılayışında, tam anlamıyla çağdaş Amerikan kültürüne özgü bir tür boşluk vardır (kısa şiirlerinde böyle bir boşluk söz konusu değildir). *Çorak Ülke*'nin Hıristiyanlığı yanıp kül olmuş bir gerçekliktir, kanımca yeniden filizlenecek de değildir; ancak o, tıpkı ölü bir yıldızın

ışığı gibi bize hâlâ *dokunan* bir gerçekti. *Paterson*'da buna benzer hiçbir şey göremiyorum. *Kantolar*'la yapılan karşılaştırma da Williams'ın lehine değildir. Amerika Birleşik Devletleri bir imparatorluk iktidarıdır ve Pound onun Vergilius'u olmasa da en azından Milton'ıydı: Teması büyük bir iktidarın çöküşüdür. Birleşik Devletler bir dünya kazanmış, ancak ruhunu, geleceğini yitirmiştir –Whitman'ın inandığı evrensel geleceği. Belki de dürüstlüğü ve ahlaki tutumu nedeniyle, Williams ülkesinin imparatorluk yönünü, onun şeytani boyutunu görmemiştir.

Paterson'da, ne *Çorak Ülke'nin* birliği ne de onun dinsel sahihliği vardır. –Eliot'ın dinsel duygusu olumsuz olsa da. *Kantolar*'a gelince, o da Williams'ın şiiri ile karşılaştırılamayacak ölçüde geniş ve zengindir, *Kantolar* korkunç çağımıza karşı koyabilen az sayıdaki çağdaş metinlerden biridir. Öyleyse? Bir şairin büyüklüğü yapıtlarının kapsamı ile değil, yoğunluk ve kusursuzluğu ile ölçülür. Aynı zamanda canlılığı ile. Williams, *en canlı* modern Amerikan şiirlerinin yazarıdır. Yvor Winters haklı olarak şunları söylemektedir: "Herrick, Shakespeare kadar büyük olmamakla birlikte, olasılıkla ondan daha az incelikli bir yazar değildir ve onun kadar kalıcı olacaktır... Williams hemen hemen Herrick kadar yıkılmaz olacaktır; yüzyılın sonunda, onun Wallace Stevens ile birlikte, kuşağının en iyi iki şairinden biri olduğunun teslim edildiğini göreceğiz" Kehanet, Winters'ın beklediğinden daha önce gerçeklik kazandı. Yeni Dünya şiiri hakkındaki fikirlerine gelince, o gerçekten de çağının şairleri arasında en Amerikalı olanı mıdır? Bunu ne biliyorum ne de bilmek istiyorum. Öte yandan, onun en diri, en berrak şair olduğunu biliyorum. İçme suyunun akışı gibi diri ve aynı suyun Nantucket'teki duvarları beyaza boyanmış bir odada cilasız tahta bir masa üzerindeki cam sürahide duruşu kadar berrak. Bir zamanlar Wallace Stevens onu "bir tür çağdaş şiirin Diogenes'i" olarak tanımlamıştı. Güpegündüz yanan feneri, kendi ışığının yarattığı küçük bir güneştir. Güneşin ikizi ve onun çürütülmesi: O fener, doğal ışığa yasak alanları aydınlatmaktadır.

1970 yazında Churchill College'de (Cambridge) Williams'ın altı şiirini çevirdim. Daha sonra, Veracruz ve Zihuatanejo'ya yap-

tığım iki kaçamak sırasında başka şiirlerini çevirdim. Benim yaptıklarım sözcüğü sözcüğüne çeviriler değildir. Sözcüğü sözcüğüne çeviri olanaklı olmadığı gibi, istenmeyen bir şeydir de. Bu çeviriler yeniden yaratımlar da değildir (keşke olsalardı!): Özgün metinlere yaklaşımlar, zaman zaman da onların yeni bir kültüre aktarımıdır. En üzüldüğüm nokta, İspanyolcada Williams'ınkine eşdeğer bir ritim bulamamam olmuştur. Ancak, şiir çevirisi gibi sonsuz bir konunun açmazlarına dalmaktansa, onunla nasıl tanıştığımı anlatmak istiyorum. Donald Ailen bana bir şiirimin İngilizce çevirisini göndermişti ("Yıkıntılar Arasında İlahi"). Çeviri beni iki nedenden ötürü etkilemişti: Mükemmel bir çeviriydi ve çevirmeni William Carlos Williams'dı. Onunla tanışmayı kafama koydum ve New York'a yaptığım seyahatlerden birinde, beni daha önce cummings'le tanıştırmış olan Donald Allen'dan beni Williams'la tanıştırmasını istedim. Bir öğleden sonra onu Rutherford'daki evinde ziyaret ettik. O zaman da yarı felçli durumdaydı. Evi, Amerika'daki çoğu ev gibi ahşap bir evdi ve bir yazarın evinden çok bir doktorun evini andırıyordu. Onun kadar yapmacıksız bir insana rastlamamışımdır –bir kâhinin tam tersi. Şair kimliğiyle değil, şiirle dopdoluydu. Latin Amerikalı yazarların onca yoksun olduğu espri, sakinlik ve o kendini ciddiye almayış. Her Fransız, İtalyan, İspanyol ve Latin Amerikalı yazarda –özellikle tanrıtanımaz ve devrimci ise– bir rahip gizlidir; Amerikalılar arasında, yalınlık, duygudaşlık ve *demokratik* insancıllık –kelimenin gerçek anlamıyla– mesleki kabuğu kırar. Birleşik Devletler'deki kadar güç bir ilişkiler evreninin içinde, nezaketin sürekli olarak tükenmez bir kaynaktan fışkıran su gibi önce çıkması beni hep şaşırtmıştır. Belki de bunun, Amerikan demokrasisinin dinsel kökenleriyle bir bağlantısı vardır; Amerikan demokrasisi, dinsel cemaatin siyasal alana, Kilise'nin kapalı alanının ise halk meydanının açık alanına aktarılmasıydı. Protestanlığın dinsel demokrasisi siyasal demokrasiden önce gelmiştir. Bizde demokrasi kökeni açısından din karşıtıydı ve başlangıcından itibaren hükümet karşısında toplumu değil, kilise karşısında hükümeti güçlendirme eğiliminde oldu.

Williams, cummings kadar konuşkan değildi ve konuşması, insanı ona hayran olmaktan çok onu sevmeye yönlendiriyordu. Meksika'dan ve Amerika Birleşik Devletleri'nden söz ettik. Doğal olarak, kökenler hakkında konuşmaya başladık. Ona, köklerin ve geçmişlerin çokluğunun bizi ezdiğini, oysa onların çökmekte olan geleceğin büyük ağırlığı altında ezilmekte olduğunu söyledim. Görüşüme katıldı ve bana genç bir şairin bir süre önce yayımladığı ve önsözünü kendisinin yazmış olduğu bir kitapçığı verdi: Kitap, Allen Ginsberg'ün *Howl* 'uydu (Uluma). Williams'ı yıllar sonra, ölümünden kısa bir süre önce tekrar gördüm. Bozulan sağlığı onu oldukça çökertmiş olmasına karşın, mizacı ve beyni eskisi gibiydi. Genel üç, dört, yedi farklı Amerika'dan söz ettik: Kırmızı, beyaz, siyah, yeşil, mor... Karısı Flossie bizimle birlikteydi. Konuşurken, onun büyük aşk şiiri "Asphodel"i düşündüm. Şimdi, o konuşmayı anımsayıp bunları yazarken, zihnimde renksiz çiçeği kavrayıp, kokusunu içime çekiyorum. "Tuhaf bir koku", diyor şair, "*ahlaki* bir koku" Gerçek anlamda bir koku değil üstelik, "yalnızca imgelemdeki bir koku" Şiirin en iyi tanımı değil mi bu: İmgelem dışında hiçbir şeye herhangi bir şey söylemeyen bir dil. Bir başka şiirinde de şöyle diyor: "Taşkıran, benim taşları kıran çiçeğimdir" Gerçeklik üzerinde etkisini gösteren imgelemsel çiçekler, insanlar ile nesneler arasında anlık köprüler. Bu yolla şair dünyayı yaşanır kılıyor.

OCTAVIO PAZ
Zihuatanejo, 20 Ocak 1973
(Çeviren: Kemal Atakay)

**Objeu*, Fransızca *objet* (nesne) ve *jeu* (oyun) sözcüklerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

** Fransızca *précieux* sözcüğü hem "değerli", "önemli", hem de özellikle üslubu niteleyen bir sıfat olarak "yapmacık, özentili" anlamlarına gelmektedir.

***XVII. yüzyıl İspanyol yazarı Balthasar Gracián, özentili bir üslupla yazılmış, ancak düşünsel ve ahlaksal derinliği olan eserler bırakmıştır.

TOPLU İLK ŞİİRLER'DEN
(COLLECTED EARLIER POEMS, 1906-39)

MART

I

Kış uzun sürer bu iklimde
ve ilkyaz – sadece birkaç
gün, – ya bir ya iki çiçektir, toplanır
çamurlar arasından ya da ıslak yapraklar arasından
ya da olsa olsa hain
ısırmalarına karşı yelin ve gök ışıldar
baştan çıkarıcı, sonra kapanır kapkara
ve birden, korkunç çeneler

II

Mart,
aklıma getiriyorsun
piramitleri, bizim piramitlerimizi –
cilalı taştan soyulmuş
korurdu onları!
Mart,
Fra Angelico'ya benziyorsun
Fiesole'deki, sıva üstüne boyanmış!

Mart,
sen bir grup
genç şaire benziyorsun tanımayan
daha ılıklığın kutsanmışlığını
(ya da unutmuş onu).
Her neyse –
Şiir yazmaya giriştim
içindeki ılıklık için –
ve yalnızlık için –
bir şiir, içinde
senin olduğun, Mart.

III

Bak!
Asur-ban-i-pal,
okçu kral, at üstünde,
mavi ve sarı mineden!
germiş yayı – durmuş aslanların önünde
art ayakları üstünde kalkmış,
dişler meydanda! oklar
diken diken boyunlarında!

Kutsal boğalar – ejderhalar
tuğla içine kakılmış
yürümekte – dört kol halinde –
kutsal yol boyunca
Nebukadnezar'ın taht salonuna!
Işıldıyorlar güneşte,
yürüyüştekiler –
yürüyorlar tozu altında
onbin topraklı yılın.

Şimdi –
yeniden açılıyorlar!
Bak onlara!
Yürüyorlar hâlâ, soyulmuş
fırtınalarıyla takviminin
– kumları gerisin geri üfüren yel!
tozu toprağı yaylım püskürten yel!
yel, garip bir hünerle
süpürmüştü kara bir orduyu
kazma kürekle
açığa çıkartılmış bir yürüyüş kolunu
tanrı Marduk'a yönelen!

Yerliler basıp küfürü kazıyorlar
bedeli karşılığı topraktan ejderhaları
dimdik kuyruklu ve kutsal boğaları
ardı ardına –
dört kol halinde –
açıyorlar eski sunağa giden yolu!
Yerliler kazıp çıkartıyor eski duvarları –
bana ılıklık kazıyorlar – bana tatlı yalnızlığı kazıyorlar,
yüksek menevişli duvarlar

IV

Benim ikinci ilkyazım –
bir manastırda geçti
duvarları kireç badanalı – Fiesole'de
Floransa'ya bakan bir tepede.
Benim ikinci ilkyazım – resimlemiş
bir bakire – mavi giysiler içinde
üç bacaklı bir tabureye oturmuş,
kavuşturmuş kollarını –
alabildiğine ciddi,
ve kıpırtısız

bir meleğe bakmakta
renk renk kanatlı
yarı diz çöken önünde –
Ve gülümsüyor – melek gözlerini
Meryem'in gözlerine dikmiş
bir yılanın bir kuşa bakışı sanki.
Yerde çiçekler var,
yaprak içinde ağaçlar

V

Oysa! Şimdi savaş zamanı!
Şimdi cinayet zamanı – şimdi gerçeklere dönmeli!
Üçüncü ilkyazım yaklaşıyor!
Yeller!
Zayıf, bir bakire kadar ciddi,
arıyor, arıyor Mart'ın çiçeklerini.
Arıyor
hiçbir yerde bulunmayan çiçekleri,
sarılmışlar çıplak dallara
doyurulmuş bir istekle –
burgaçlar yaratıyorlar karlarda
ararken altında –
onlar – yeller – yılanlar gibi
sarı sazlar arasında kükrüyor,
çiçek arıyorlar – çiçekler
Aralarında sıçraya sıçraya
bir çiçek arıyorum
beni ısıtacak olan!

Bütün gülünçlüğüyle yoksulluğun
yüzüne karşı basıyorum kahkahayı –
benim doymak bilmez yoksulluğumun.

Ters esen yeller çarpıyor bana
tazeleyip tazeleyip öfkelerini!

Gelin, soylu, soğuk dostlar!
çiçeğiniz yok mu hiç?
Karşı koyun sonra daha fazla
çaresizlik duygusuyla her zamankinden –
zayıf ve donmuş olduğundan!

Zayıf ve donmuş olsan da –
Babil'in mavi boğalarını düşün.
At kendini üstüne
boş güllerinin –
kes acımadan!

Ama –
düşün resimlerle dolu manastırı
Fiosele'deki.

TARİH

I

Bir yel uçurabilir bir lotus çiçeği yaprağını
piramitlerin üzerinden – ama o yel, bu yel değil.

Yaz kuru bir yaprak.

Bir o yana bir bu yana harmanlanıyor yapraklar
kavrulmuş asfaltın üzerinde, tekerlekleri
otomobillerin hızla geçiyor üzerlerinden, –
benzin kokusu karışıyor yaprakların
kokusuna.

Ah, pazar, ibadet günü!!!

Müzeye çıkan merdivenler yüksek.
İbadet edenler girip çıkıyor
Kimse gelmiyor buraya bugün.
Karışmaya geldim çinilere kazıp çıkartılmışlar
mezarlardan, turkuaz renkli
gerdanlıklar ve geğirti üfürükleri
midelerden; bile isteye damlandırılan küvetler
agattan, çatlamış ve rengi atmış ve
kokusu eski çişlerin.

Gir! Dirsek vur kapıda herkese.
Erkekler? Kadınlar?
Pişmiş kelle gibi sırıtarak, kil fetiş – yüzler sayıyor
turnikeden geçenleri.
Ah!

2

Bu lahitte gövdesi vardı
Ureş-Nai'nin, rahibiydi Tanrıça Mut'un,
Herkesin Anası –
Kıyısında gezdir parmağını!
– keski kaymış burada! – ve düşün
altıbin yıldan beri sürmekte olan gururu
hiç aksamadan!

Ama aşk bir yağdır gövdeyi mumyalayan.
Aşk baharat torbalarıdır, çok –
kokulu sıvıdır fışkırtılan
baldırlara. Değil mi?
Aşk kel kafaya sıvanırsa
saç çıkartır – ya sonra? Aşk bir
bit tarağıdır!

Bok üstünde tatarcık!

"Keski senin elinde, kaya
önünde duruyor, kes sana öğreteceğim gibi."
Bu Ureş-Nai'nin tabutu,
Gök Tanrıça'nın rahibi, – yap
sonsuza dek dayanmak üzere!

Oy içine

ölümümün resmini
küçük çizgilerle resimleyip üç parmak boyunda.
Üstüne Mut'u gösteren bir kapak koy
dünyanın üzerine eğilmiş boydan boya, başucuma, ve seçilen
yılda

doğrulacağım, kapak
kalkacak ve dolaşacağım
dinlenmiş olduğum tapınakta
ve oranın havasını yiyeceğim:
Ah – bu duvarlar yüksek! Bu hapislik.

3

Mezarına girdi rahip.
Ruhunu aldı taş!
Etin granite yenilişi: Kim inkâr edebilir yararını?

Senin ölümün? – Su
dökülür toprağa –
su toplansa da gül yapraklarına –
ama sen? – tutacaksın hayatı gene.
Bir anı olarak bile olsa, bittiğinde,
ender bulunur cömertlik.

Tırman bu lahite, oku
bu şekillerde ne yazdığını sana
granit kadar katı üzerinde durduğun
yumuşak bir elle bu sırada
senin etin elli kez
geçmişti öküzün bağırsaklarından – oku!
"Bir etten oluşan ben sana derim ki,
gül ağacının olacaktır bağışta bulunucusu
haris olsa da verirken.
Bazılarının armağanı sürer
on yıl, bazılarınınki yirmi
ve kimilerinin de sürer
büyük ev çürüyene ve yıkılana dek.
Kimileri bin yıl verir tek yüzlü
adamlara, kimileri bin
herkese ve pek azı herkes için
süre tanır granit dayandığınca
doğaya
Sevgiyle yargıla öyleyse!"

4

"Etim taşa dönüştü. Ben
dayandım yasıma. Sağnağı
dökülen taçyapraklarının dindi. Koy
parmağını bu granitin üstüne. Ben
çok arzulanmıştım ve okşanmıştım
pek çok sevgilice ama etim
pörsüdü hızla ve yüreğim
yetinmedi hiç. Ellerini koy
granitin üstüne bir sevgili koyar gibi
elini uyluğa ve üstüne
yuvarlak memelerine yanında yatanın,
artık çürümeyeceğim,
artık attım üstümden gizliliği, artık
yürüdüm çırılçıplak caddede,
artık dağıttım ağır güzelliğimi
pazar yerlerinde.
İşte duruyorum başım dik ve
yanan bir yürekle, heyecanla bekliyorum
senin okşamalarını, kim olursan ol,
çünkü granit daha dirençli değildir
benim apaçık aşkımdan, koşar aralarınızda!

Ben ölüm önünde gururla duruyorum! Ben
süre gelenim! Yıllarla karşı koymaktan
yıpranmışım!"

5

Ama saat kaç şimdi. Gel!
Hayat güzel – tadını çıkart!
Gün sürerken gezintimi de sürdürüyorum parkta.
Seninle birlikte gideceğim. Bak! Bu
kuzey görüntüsü, Nil değil, gene de –
bu park bankları – sarı ve mor gün batımı –
şuradaki ay – bu yorgun insanlar –
suyun üstündeki ışıklar!

Bunlar Yahudi ve – Habeş değil mi?
Dünya genç, kesin! Genç
ve rengârenk tıpkı – bir kızın rastgelişi
gibi sevdiğine! Yeterli mi?

DOLUNAY

Kutlu ay
öğlesi
gecenin

karanlığın içinde
çağırır Aşk'ı
kalmaya –

garip şekiller
uyanır
bana bela olmaya

Gün yakın mı
ışıltılı kız?
Evet, gün!

ılık
aydınlık
doyurucu

gün.

YAĞMUR

Yağmur yağarken
yağar
      aşkın da

yıkar her
            açıkta duran
nesnesini dünyanın –

Evlerde
paha biçilmez kuru
                        odaları
yasadışı aşkların
yaşarken
duyduğumuz yıkayışını
                              yağmurun –

Orada
        resimler
ve ince
          metal nesneler
dokumalar –
bütün orospulukları
bizim keyfimizin
görünür
penceresinden

ilkyaz yıkamaktadır
aşkımızı
          yağan
yağmur –

Ağaçlar
dönüşür
canavarlara denizden
yükselen –
su

damla damla kayar
yivlerinden
derilerinin –

İşte böyle tükendi yaşamım
sevgimizi korumak için
inen
yağmur gibi

dünyasına

ilkyazın

damlalar

öyle genişler ki

sözcükler

çok ayrıktır almak için

onun sevgisini

ve akarken aralarından

damlaların

yağmur
iyi yürekli bir doktordur

yağmuru
düşüncelerinin üstünde

okyanusun
her

yana

yürür
görünmez hızlı ayaklarla
üzerinde

zavallı
dalgaların –

Dünyadışıdır aşk
hiçbir şey ummaz
dünyadan
ve bu
değiştiremez dünyayı
istediği gibi –

Yağmur
iniyor toprağa
ve çimenlere ve çiçeklere

gel
kusursuzca

oluşmaya kendi
sıvında
temizlik
Ama aşk
dünyadışıdır

ve hiçbir şey
olmaz ondan aşktan başka

birbirini izliyor
ve iniyor kesintisiz
düşüncelerinden
kadının

AŞK ŞARKISI

Burada yatmış seni düşünüyorum: –

Aşkın gerginliği
abanıyor dünyaya!
Sarı, sarı, sarı
kemiriyor yaprakları,
safrana boyuyor
boynuz boynuz dalları olanca
ağırlığıyla yaslanan
düzgün mor bir göğe!
Hiç ışık yok
sadece bal kıvamında bir leke
damlamakta yapraktan yaprağa
gövdeden gövdeye
bozarak renklerini
tüm dünyanın –

çok uzaksın oradasın altında
batının şarap alı kıyısının!

LOKOMOTİFLERİN DANSI İÇİN UVERTÜR

I

Kazık sesli adamlar şakır adlarını
kentlerin büyük salonda: Vaatler
çeker merdivenlerden aşağı
derin bir uğultuya.

Sürten ayakları
taşınmak için gelenlerin hızlandırır
gri bir kaldırımı yumuşak bir ışığa sallar
bir öne bir arkaya altında kubbeli tavanın,
karşıda ve önünde solgun
haki duvarları çıplak kireçtaşından.

Gizlice büyük saatin kolları
döner döner! Hızlı ilerlemeleri
için mi ve hep birlikte birden
giz çıkar açığa ve dağılmaları
bütün karıncaların sona erer sonsuzca.

Gün ışığının eğik piramidi, daralıp
vururken yüksek bir pencereden dışarı, saati saatine;
uyumsuz kollar gerer tek
bir merkezden: Kaçınılmaz duruşlar sonsuzca
tekrarlar kendini –

İki – ikidört – ikisekiz!

Hamallar kırmızı şapkalarıyla koşuşur dar peronlarda.

Bu taraftan Han'fendi!
– önemlidir binmemek
yanlış bir trene!

Beton tavandan
sarkan ışıklar çarpıktır ama –
Yatay denge kurarlar
ışıldayan koşutlukla kirli paslı silindirler
tıklım tıklım ılık bir ışıltıyla – girmeye çağırır –
karşı koyar saate? Ama frenler
tutar belli bir noktada duruşu taa –

Düdük!

Ne ikisekiz. Ne ikidört. İki!

Kayar camlar. Siyah aşçılar terler
küçük mutfakta. Stop lambaları –
Tam zamanında: İkidört!
Tam zamanında: İkisekiz!

– ırmaklar tünelleşti: Sehpa köprüler
geçer vıcık vıcık bataklıkları: Tekerlekler tekrarlar
aynı hareketi görece olarak sanki
kıpırtısızdırlar: Raylar sonsuzca paralel
dönerler kendi içlerine sonsuzda.
Sıkı danstır.

ÇUHAÇİÇEĞİ

Sarı, sarı, sarı, sarı!
Renk değil bu.
Yaz!
Söğütte yel,
sıçrayan dalgalar, bir gölge
çalının dibinde, bir kuş, bir mavikuş,
üç balıkçıl, ölü bir atmaca
bir direğin ucunda çürüyen –
Işıl ışıl bir sarı!
Bir kâğıt parçası mavi
çimenler üstünde ya da üç öbek
yeşil ceviz sallanan, çocuklar
kuka oynayan ya da bir oğlan
balık tutan, bir adam
pembe yumruklarını sallayan
yürürken –
Subiberi bu, unutmabeniler
hendekte, yosun tutmuş altı
tramvay raylarının flaşlarının,
dalgalı yollar parçalanmış kayada,
kocaman bir meşe –
isteksizdir beş
kırmızı çiçek yaprağı ya da gül olmak,
bir demet kuşbağrı çiçeği
kırmızı bir sapta iki metre boyunda,
dört sarı ayrık taçyaprağı
üstünde geriye kıvrık çanakyapraklarının
tutam tutam mor ot belirliyor
yeşil çayırı ve bulutluyor göğü.

BEKLEYİŞ

Yalnızken, mutluyum.
Hava serin. Gökyüzü
benek benek ve tepeden tırnağa ve sarmaş dolaş
renklerle. Kırmızı erkeklik organları
sasafraların salkım saçak sarkmakta
önümde toplanmışlar
öbek öbek ağır dallarda.
Evimin kapısına ulaştığımda
karşılandım
mutlu çığlıklarıyla çocuklarımın
ve yüreğim daraldı.
Ezildim.

Çocuklarım değerli değil mi benim için
dökülen yapraklardan va da aptallaşmakta mı
insan yaşlandıkça?
Besbelli Hüzün
dolaşmakta ayaklarımın arasında.
Dur bakalım, dur bakalım hele!
Ne tasarlamıştım ben söylemek için karıma
başıma gelince
şu başıma gelen şey?

AVCI

Çakıntıları ve kara gölgelerinde
temmuzun
günler, kol kola girmiş,
kıpırtısız sanki de
sincaplar ve rengârenk kuşlar
işlerinde güçlerinde kaygısızca üstünde
dalların ve havalarda.

Nerede bir omuz ayrılacak ya da
bir alın çatlayacak ve zafer olacak?

Hiçbir yerde.
Her iki taraf da yaşlanmakta.

Ve emin olabilirsin
tek bir yaprak bile kendisini kaldıramayacak
yerden
ve gidip yapışamayacak dalına tekrar.

KOCAMAN RAKAM

Yağmurun ve
ışıkların altında
5 rakamını gördüm
altın sarısı
kıpkırmızı
bir itfaiye aracında
giden
sinirli
aldırışsız
çalan kampanalara
uluyan canavar düdüklerine
ve gürüldeyen tekerleklere
karanlık kentte.

ÇİFTÇİ

Çiftçi derin düşüncelere dalmış
ağır ağır yürüyor yağmurda
çıplak tarlalar arasında, cebinde
elleri,
aklında
çoktan hasat ekildi bile.
Soğuk bir yel kırıştırıyor suyu
kahverengine dönüşmüş sazlar arasında.
Dört bir yanda
dünya devriliyor arkaya buz gibi:
Kara bağlar
kararmış mart bulutlarıyla –
yol açıyor pek çok düşünceye.
Geçer geçmez diken diken
çalılığı
yağmurdan vıcık vıcık patikada
bir hayalet gibi beliriyor çiftçinin
sanatsal kimliği – çiziyor
– aykırı bir kişi

KENTE KAÇIŞ

Paskalya yıldızları ışıldıyor
çakıp sönen ışıkların üzerinde –
siyahın tacı –
Kimse
yok söyleyecek –
Kimse söyleyemez: İğne deliği

Onu götüreceğim oraya

ışıklar arasında –

Parçalayıp dağıt
kırıp çık elli sözcük
gerekli –

bir taç başı için kadının
kaleler var üstünde, gökdelenler
fındıklı çikolata dolu içleri –

kumru uysalı yeller –

yaldız yıldızlar!

geniş ucundan dökülüyor bereket boynuzunun
camdan.

KARA YELLER

Kuzeyden esen kara yeller
girer kara yüreklere. Engellenmiş
zambakların gizlenmesinden çarparlar
yok etmek için –

Hayvansı insanlık
durur yelin kırdığı yerde –

tiz sesler, canlanmaz
ateş, dalgalardan kurulmuş

Esrik keçilerden ve kaldırımlardan

Nefret geceden kuruludur ve gün
çiçeklerden ve kayalardan. Hiçbir şey
kazanılmaz geceler cinayet üretir
demekle – Eski bir yanılgıdır

Gün

Her şey gizlenir bir başka kişide
bütün çimenler, sıçrar bütün karatavuklar
bütün açelyalar çiçeklenir
tuzlu yeller –

Satılmışlardır onlara tokuşur adamlar körlemesine
birbirleriyle
yararlar kafalarını

Bu yüzden boks maçları ve
Çin şiirleri benzer birbirine – Bu yüzden
Hartley öğer Miss Wirt'i

Hiçbir anlamı yoktur
yelin değişmesinin sadece – soğuk yağmur fışkırmaları

Deniz dibi manzaralarıyla birliktedir
mor ve kara balık döner
arasında titrek deniz yosunlarının –

Kara yel, döktüm yüreğimi sana
tiksininceye dek bundan –

Şimdi elimi gezdiriyorum üstünde
duyuyorum gövdemin oyunlarını – titreşen
gücünü –

Shu okçularının hüznü
yaklaşıyor biraz daha – Güç de
olsa bir yaklaşması vardır
ölümün – Acının kış durumu

Ne kolaydır kayıvermek
eski duruma, ne zordur oysa
sarılmak sımsıkı gelişmeye –

GENÇ AŞK

Ne demek oluyor bütün bu yazılanlar?

Ah "Kiki"
Ah Miss Margaret Jarvis
Ters perende
Ben: Temiz
temiz
temiz: Evet... New York

Wringley's, apandisit, John Marin:
Gökdelen çorbası –

Ya bu ya kurşun!

Bir kez
her şey olursa şayet
yat dizime sakin sakin –
yıldızlı gök
yayılır ılık ve kör
hastanenin üstünde –

Pöh!

Temiz değil
hedefini bulamıyor dosdoğru –

yaşamımda bu mobilyalar yiyip bitiriyor beni

iskemleler, zemin
duvarlar
senin hıçkırıklarını dinliyor
benim duygularımı içiyor –
ve onlar biliyor sadece neyin ne olduğunu

ve sabah sabah gammazlıyorlar bizi –

Dertleri ne?

Sarhoş gideriz dosdoğru tabii
ben değilim

yataklar, yataklar, yataklar
asansörler, yemişler, komodinler
görülen memeler, beyaz ve mavi –
elde tutmak için, dayamak için burnu

Soğan çorbası değil
senin gözyaşların sızan duvarlardan
hastaneyi parça parça eden
Her şey
– pencereler, sandalyeler
pis sarhoş, dönüp duruyor –
beyaz, mavi, portakal
– kızmış tutkularımızla
vahşi gözyaşları, çaresiz cevap hakları
bacaklarım, ağır ağır dönüyor
bitiyor biten havada!

Peki neyin olacak?

Tek dediğim:
İşte, görüyorsun, kırıldı
çoraplar, ayakkabılar, firketeler
yatağın, serin çevrene sarıyorum kendimi –

Gözledim.

Hıçkırdın, yumrukladın yastığını
saçını yoldun
böğrüne sapladın tırnaklarını

Ben senin geceliğindim
gözledim!
Tek temiz o
ondan sonra ırmak
kırık dökük parçaları kentin –
yaklaştıkça uçuşuyorlar etrafta

ama sadece ben
okşadım seni merak içinde
onbeş yıl önce ve sen hâlâ
dolanıp duruyorsun kentte, diyorlar ki
hasta okul çocuklarını onarıyormuşsun

DENİZ

Genç kadının gövdesini saran deniz
ulâ lu lâ lu
sayısız kollu bir deniz –

Açıldı yakıcı gizi öğlenin
ve ve ve
kırılan kum aşkın sesi –

Denizde dönen gövde sımsıkı
o lâ lâ
ölü erkeklerin gözyaşıyla buz gibi deniz

Derinliğine işleyen aşk sözleri
denizin kıyısında
döner kıyıya çarpan dalgalarla –

Omuzdan geriye bir göz kırpış
okyanus kadar kocaman –
dalga dalgayı izler kıyıya

harr güüüüm –

Denizin soğukluğudur
kırılan kumlarda gücüyle
ayın –

Denizde oynaşan genç gövde
yüzer uzak adamların çığlıklarıyla
kalkarlar denizde

yeşil kollarıyla
oradaki tarlalara saygılar sunmaya
gecenin derinleştiği yerde duran –

lâ lu lâ lu
ama seyrektir dudaklar
yeniyi kabullenebilen – marruu

Denizin dibinde karanlıklarda
kıyı yoktur
ikidir bu nedenle –

ERDİŞİL TELEFONLAR

Ilık yağmurlar
akıtıp götürür kışın
erdişil telefonlarını

şeytani zilleri
delik deşik ediyordu uyuşuk
toprağı

doldurdu daire biçiminde
mor ve yeşil
ve mavi manisalaleleriyle

ışıldayan hiçliği
kristal
ilkyazın.

YABAN ÇİÇEK

Karagöz
dolu dolu turuncu
çevresinde mor yüreğin

ak papatya
yetersiz

Beyazdır kalabalıklar
çiftçiler gibi
yoksulluk içinde yaşarken

Ama sen
zengin mi zenginsin
yabanıllığında –

Arap
Hintli
kara kadın.

DUVARLAR ARASINDA

arka
kanadında

hastanenin hiçbir
şey

yetişmez yığılıdır
cüruf

içinde ışıldar
kırık

yeşil şişe
parçaları

SADECE ŞEY DEMEK İÇİN BU

Yedim
erikleri
buzdolabında
duran

ve belki
sen onları
saklıyordun
kahvaltıya

Bağışla
çok lezzetliydiler
çok tatlı
ve çok soğuk

PENCEREDEKİ GENÇ KADIN

Oturuyor
gözyaşları

yanağında
yanağına dayamış

elini
bir çocuk

kucağında
burnunu

dayamış
cama

PERPETUUM MOBILE: KENT

– bir düş
gördük
her birimiz
ayrı ayrı
ikimiz

aşk üstüne
ve
tutku –

eridi gitti
gecede –

uzakta
üstünde
çayırların
güpegündüz
imkansızdı –
Kent
yitti
vardığımızda
oraya –

Bir düş
yanıltıcıdır biraz

dönüp ona
şimdi
durmuş
bakıyoruz
büyülenmiş gibi –

Birdenbire
doğudan
yükseliveriyor!

Bembeyaz!

ufacık
bir çiçek gibi –

bir akasya öbeği
bir ağaçkavunu ağaççığı
çiçeklenen

Bataklıklar üstünden
yabani bir
manolya tomurcuğu –
yeşile çalan
beyaz
bir kuzey
çiçeği –
ve böylece
yaşıyoruz
bakarak –

Geceleyin
uyanıyor
Siyah bir
gökyüzünde –

bir düş
sevgi
gösterdiğimiz –
geceleyin

biraz
daha fazla
yapay –

Çoğalttık
kazıdık
hesapladık
masraflarımızı
aldık sonunda
eski bir kilim –

Yıprattık
yetmeyen
ışıltımızı –

İsteklerin
sonu yok ki –

Haydi kıralım
çemberimizi
ve gidelim oraya –

fayda
sız!

– hoş
eğlence:

Dönüp durmak –

Para! zırhlı
araçlarda –
iki adam

yürüyor
birbirinden
iki adım farkla
sağ elleri
kalçalarında –
kabzasında
bir otomatiğin –
kendileri
basıncaya dek bankayı
ve kendileri
basıp gidinceye
dek kendileri için
parayı
atıp zırhlı araca –

Aşk adına!

Dikkatle
dikkatle bağlamak
dikkatle

seçilmiş
tutam tutam uzun
siyah saçlar
tutam
tutam
kökleri üstünde
kıvır kıvır postekisinin –
Tam iki saat
uğraşmışlar –
taa
bükünceye kadar
kalın

düğümü şu
orospu başının
üstüne –

Çekilmiş
bilinçsizce
yüzüne
çizgilerinde –

– koşan bir at

Aşk için.

Gözleri
fırlamış yerinden –

– aşk için, aşk için!

Ne yağmur
Ne fırtına –
engelleyebilir onları

aşk için!

güncel
uygulamaları
belirlenmiş
dolaşmalarının –

Atıştırırlar
cıvık yiyeceklerini
gözden
ırakarken

alt bodrumda –
acımış yağ
pörsük sebze
indirilir gövdeye
oluk oluk
en pis
lavabosu dünyanın –

Ve haydi
çek git giden
on bin döşekle
denizde yüzen
yosunlar gibi
engelleyen
eski püskü gemileri –

Ve besili besili
bir yılanbalığı
su borusunda –

Sonu yok –
Orada!

Orada!

Orada!

– bir düş
ışıklardan
gizlenen

demir akıl
ve taş

oturan bir
bulut –

Kent

yıldızların
benzersizdir
gözalıcılıkta –

ve
parlak kenarlı
bulutlarda
ay –

getir

sessizlik

soluk soluğa –

Gözü yaşlı kent
bir yaz günü
katı gri
ufalanır
bir yağmur
duvarında –

elveda!

AFRİKA

Bırak yazmayı
ve Fas'ta
sakal büyüt

Şapkasız dolaş
zavallı Clew gibi
göğüs germişti

çöl sıcağına.
Ya da dilersen
Herb gibi

otur bir otel
balkonunda ve
gemini gözle

kızlar
getirirken şarabını
ve yemeğini

özel olarak sana.
Dil ne?
Para yapmaya bak.

Bir yolunu bulursun
dilin.
Tamam.

YASADIŞI ŞEYLER

Su akıyor hâlâ –
Ardıçkuşu hâlâ ötüyor

oysa
göğün eteklerinde

dibinde
uzaklıkların

yumaklaşır
yankılanan top!

Sessizliği yeniden canlandırın
vadiden

vadiye dinginlik
şiirlerin hâlâ koruması gibi

dilini
eski tutkuların.

TOPLU SONRAKİ ŞİİRLER'DEN
(COLLECTED LATER POEMS, 1940-46)

BİR TÜR ŞARKI

Beklesin yılan altında
otun
ve yazı
sözlerden oluşsun, ağır ve hızlı, kesin
çarptığında, beklemesi sakin,
uykusuz.

– eğretileme yoluyla uzlaştırmak
insanları ve taşları.
Kur. (Düşüncelerle değil,
nesnelerle) Yarat!
Taşkıranotu benim çiçeğimdir parçalar
kayaları.

AKAN BİR IRMAK

Güzelsin bir ırmak gibi
dingin gökler altında –
Kusurlar var
ama örtüyor müzik –

açıklıyor nasıl karanlık bir yatağı
akıntıların kımıldattığını
hangi denizlere ışıl ışıl
ve kıpır kıpır düşüncelerimde.

KÜÇÜK KEDİ VE KRİZANTEMLER

Kasıla kasıla yürüyorsun, başlıyorsun
yanpri yanpri gelmeye –
kuyruğun dimdik
sallanıyor bir o yana bir bu yana
arasında kırılgan, çiçek yüklü
bahar dallarının

Evet, güzelsin
sokulgan
hallerinle, ince gövden ve
küçük beyaz patilerinle ama
dilerdim buraya hiç
gelmemiş olmanı

ŞİİR

Her şey sestedir. Bir şarkı.
Seyrektir şarkı oluşu. Gene de
şarkı-olmalıydı – yapılmış

ayrıntılardan, eşekarılarından,
bir kantorondan – birdenbire
olan bir şey, açık

bir makas, bir hanımın
gözleri, uyanan
merkezkaç, kırkayak

RUMBA! RUMBA!

Yok, çöküşü değil
Batı Dünyası'nın
ama dileği
çöküşünün
bir aptalın aklından geçen –
Dans et, yavrum, dans et!

sonra fışkırır çatışma,
ardından çarpıp
parçalanır;
boyuneğmez ve biter
bir kahkaha tufanıyla
Ça ça, çaça, ça!

gizlemek için kusurunu –
güçlük taşır
yükü, kusursuzluk için!
erir ölüm isteğinde.
Dans et, yavrum, dans et
Küba Rumbası'yla.

KUSURSUZLUK

Ey güzel elma!
Ne güzel ve ne mükemmel
çürümüş,
bozulmamış bir çizgisi bile –

belki biraz
buruşmuş tepesi ama bu
bir yana kusursuz
her yanı! Ey güzel

elma! ne
koyu ve yaygın kahverengi
kaplamış
bu bozulmamış yüzeyi! Hiç kimse

kımıldatmamış seni
koyduğumdam beri sundurmanın
parmaklığına bir ay önce
olgunlaşsın diye.

Hiç kimse! Hiç kimse!

VERİMLİ

Tam bir Amerikan kadınısın sen
ağaçtan toplanır sanırsın erkekler –

Aşk istiyorsun, sadece aşk! en enderi
erkek meyvanın! Kırıp aç ve

taze etin aklığında
bul karşılıklı duran kahverengi tohumları.

SARI BACA

Duruyor tüy görünümlü
tenrengi
duman üstünde mavi

göğün. Gümüş
halkalar
çemberler sarı

tuğla bacayı
geniş aralıklarla parlarlar
bu amber

ışıkta – ne
güneştendir ne
solgun güneşten onun

aynı kandan kardeşi
şu
bitmekte olan mevsim

ÇIPLAK AĞAÇ

Çıplak kiraz ağacı
daha yüksek çatıdan
geçen yıl ne çok
yemiş vermişti. Ama nasıl
söz edilebilir yemişten
bu iskelet önünde şimdi!
Canlı olsa da için için
hiç yemiş yok üstünde.
Onun için kesip
yararlanmalı odunundan
bu keskin ayaza karşı.

KURU YAPRAKLAR ARASINDA SERÇELER

Demir bahçe parmaklığının yanında serçeler –
zorlukla seçiliyorlar kuru yapraklardan
neredeyse üstlerini örten –
karıştırıp yaprakları, döğüşüyorlar
ve çığrışıyorlar durmaksızın, arıyor ve
gagalıyorlar keskin çakılları
iyi hazmetmek için ve aşkın
bilinmez ve doyumsuz iştahıyla.

KIŞA GİRİŞ

Saçak altındaki pervanenin
kanatları benziyor
bir ağacın kabuğuna, duruyor
birbirine koşut –

Ve aşk garip
yumuşak kanatlı bir şeydir
kımıldamadan durur saçak altlarında
yapraklar dökülürken.

SESSİZLİK

İyice alçalmış göğün altında –
bu dingin sabahında
kırmızı ve
sarı yaprakların –

bir kuş dağıtır
sadece bir dalcığını
yaprakları yeşil
şeftali ağacının

BİR BAŞKA YIL

Parktaki gül bahçesinde
öğrenelim ne kadar az şey olduğunu
korkulacak
çekişmesinden çatışan
mevsimlerin –
ve kaçın karşılaştırmaktan,
tek başına bu dingin yerde.
İncecik kımıltısızlığı bu yaşlı
çalıların
başlı başına bir meziyettir...

IŞIK SIZAMAYACAK

Uslarında
doğruculaın
şu ölüm vraklar üst perdeden.

Ölüm! der bu çığlık. Ölüm!
dişleri arasında
göğün, sanki

parlamayacaktır ateş
ve bakırı tutkunun
altında perdahlanmayacaktır. Ah

seçeriz sözlerimizi
fazla dikkatle
uysuı diye taşlaşmış iskeletine

anlamın içindedir
yaşamlar! Yaşanır sadece kız –
ma. Biz alevlerden

ve fırınlardan söz ederiz, gücenmişizdir
sanki bizimkisi bir
başka

kaderdir içi
yanmayacaktır – kaçacaktır
ateşten. Pöh!

İLKYAZIN ACI DÜNYASI

Islak kaldırımda ak gökyüzü uzaklaşır
benek benek kara ters dönmüş
sütunlarıyla kızıl karaağaçların,
bu bakışaçısından, kaldırırlar birbirine dolanmış

ağını tutkularının zorlayarak
yağmakta olan yağmura. Ve kahverengi duman
bastırır aşağıya, akar
su gibi damının üstünden köprü

bekçisinin kulübesinin. Ve, her zamanki gibi,
şiirin doğası için verilen kavga
– Feylesof yakalayabilecek midir onu? –
sürer. Ve, bir göz atınca

suya, orada, duyurulmuş
sessizliğiyle beyaz bir
çiçeklenmiş çalının, yakınında
köprünün altının, tirsi yükselir,

çamurla yüzey arasında ortalarda bir yere,
ve görürsün gövdelerini
kızıl yekeli karanlık
suda başvermiş hiç duraksamadan çıkmaktalar ırmağın
başına.

YAPI BAŞARAMAZSA UYAK YARDIMA KOŞMAYA DAVRANIR

Ağır ölür yaşlı at.
Aşama aşama
damarlarının çabası
benzeşir yaprakların

gerilmesine, günden güne. Gene de
hızı belirli bir
ölçüde tutar aklı hızıdır
düşlerinin. Ne

dilerse yapar, sürüp
gider bir gıcık boğazında,
ehem! ama şu kız
etinin sahip olduğu –

yaslanarak, yaslanarak
parmaklıklara – dilenciler
çoktan hep hızdır ve her
sığınağıdır düşlerinin.

KEÇİ

Aklında olduğu için ölüm
düşüncesi,
şu ayin yöneticisi için
ağaçların altındaki, olgunlaşarak (mevsimlerle)
gözün yabancıladığına –

tarlada bir keçi, pisleyen,
torba karınlı, ilgisiz
aklın coşumlarına,
sallayıp durur güdük kuyruğunu

ve çevirir bön yüzünü
sarkık kulaklı, uykulu bakan gözlü,
kırpmadan, düşünceli –
tedirgin
belirgin kutsallığında.

KIZILKANAT KARATAVUK

Yaban kızılkanat kara
kuş vraklar kurbağa
gibi daha tiz olsa da
boncuk

gözleri ışıldar üstünden doğru
bataklığın ve ko-
kuları bataklığın votka
gelir burnuna

KIZ

koca memeli
mavi süveterinin içinde

başı açık –
geçiyor caddeyi

okuyarak gazeteyi
duruyor, dönüyor

ve bakıyor yere
sanki

bir para görmüş
kaldırımda

BULUTLAR

I

Dolduruyor aklı
tepeleme toynak tokuşturan göğün; atları
şafağın saldırıyor güneyden kuzeye devsi hayvanlar
şahlanıyor alev kenarlı çukurun üstünde,
bir sıra karışıklığı imgelemin geçersiz
bir kural, baklakırı altında sokak lambalarının,
çekingen
sökülmek için tutunduğu yerden.

Böğürleri hâlâ
yakalanmıştır alçakta olana, önünü keser göğüsleri
yükselirler berraklıkla bu bataklık kokusundan, bir çamur
ezik morudur çürüyüş ve yaşamla! Kaplumbağalar
kazmaktadır inlerini ak kökler arasına kaldırıp yeşil
kırmızı çizgili yüzlerini ürkütülünce şafaktan önce.

Kara bir bayrak, kıvranıyor ve kamçılıyor gönderin ucunda
çıkar üstüne boş kıyının mezarına, döğüşerek
özgür olmak için.
Güneyden kuzeye! Yön
şaşırılmaz, giderler, belirgin ardında açık olmayan
kıyısında dünyanın, bulutlar! Yontular gibi
önlerine çekildiğimiz – karanlıkta
düşünerek
ölümümüzü, beceriksiz, bilmeden hiçbir yer
onları doğru olarak başka nereye yerleştireceğimizi!

Trajik dış görünüm
ve atların gövdeleri, akla doluşur – oysa
görünüyorlar! görünmezin önünde; gerçekler
imgelemsel olana karşın ve uydurmalara; bozulmuşlar
insan eliyle
ve biçimlenmemişler de sadece okşanmışlar
bakışlarla,
kımıldamıyorlar aralarında, değil bu ileriye iten
gözleri alttan, köreltirken:

– sırtlarına ölüler binmiştir, yukarıda!
kirletilmemişlerdir çürümeyle üzerlerine yapıştırdığımız –
Güneyden kuzeye, çünkü bu an belirgindir ve
bozulmamıştır,
yok – bilgilerine doğru adsız kaderlerinin yol almaktalar.

II

Nerede eski günlerin güzel bilgeleri, saçı kırpılmayanlar?
Villon, elbette, şu
testereağzı son arzusu ve vasiyetiyle Erasmus
deliliğe övgüler yağdıran ve

Shakespeare öyle şeyler yazmıştır ki
hangi okumuş yazmış hangi dini bütün yasalara aykırılıkla
suçlayabilir onu kendi salaklığını sergilemeden? Aristoteles
hırçın ve tek başına, bir zamanların anahtarı mı?

Hepsi de Aristofanes gibi biliyordu bulutları ve
hemen hemen hiçbir şey söylemediler ruhun savaşlarına
değgin
ama soğukkanlılıklarını korudular ve öldüler
Sokrates gibi, Platon'un üstün yanı, kılları kıpırdamadan.

Nerede? Bugün yaşayanlar eski hallerinde çünkü
aldıkları yol tutuyor şimdi
onları taptaze akıllarımızda, onların
yadigârı, bizler: Toulouse-Lautrec, şu

sakat hani kerhanelerde yaşayan ve resmini yapan
orospuların güzelliğinin. Onlar
doğruyu söyleyenlerdi, biz de onların tek mirasçısıyız
bulutların altında hani getirirler ya

gölge ve karanlık dopdolu düşüncelerle derinleşir
yağmurla çatırtısına karşın
boş bir göğün. Var mı kaçmak insanlıktan!
Şimdi göz boyama devri – bir kez daha,

sanki kesinliği gelecek bir yaşamın
ikilemimize bir çözüm getirebilirmiş gibi: Nasıl
yayımlanır ne yazdığımızla değil de ne yazmamız
gerektiğiyle
olmasaydı yasalar kötüleyici doğrular karşıtı.

Zavallı beyin istemiyor sahip olmayı sırnaşık gövdeye
bir yengeç gibi çıkıp gidebilir içinden ve
başardığı için bunu, arada sırada, başından savdığında,
ilaçların ya da başka "vecd"lerin oyunlarıyla, düşünür

sonunda özgür olabildiğini – övünçle, telaş telaş gider
biraz daha büyükçe bir kavkıya bir salyangozun
yitirdiği (orada yaşayacaktır artık). Ve böylece, düşünce,
bir giz varmış gibi davranır! Gövdesiz

bir nesne bir beyin olabilir gene de – ama yoktur nesnelliği
bir şeyler yemeyen birşey ama uçar itmesiyle
saf bir – neyin? Taa güneşe, sınırsızca
ve böylece varolur sonsuzca, kutsanmış, temizlenmiş
paklanmış

ve rahatlamış içinde kendini simgelemeyen fışkırmalarının
şekilsiz alevlerin, duyguludur (doğal olarak!) – ve ilişkisini
sürdürür dünyayla (daha önceki işleriyle) önünde sonunda
Akıl öne düşer, hâlâ yol gösterir! Bulutların ötesinde..

III

(Skerzo)

Bir rahibe rastladım Santa Andrea'da,
Amalfi'de allar ve sırmalı brokarlar içinde binmişti
üstüne inancının bulutlarının.

Öyle rastlamıştı, biz turistler dalıp
bir ayinin tam ortasına engellemiştik –
bir kilise hizmetkârına ya da öyle birine bahşiş vererek

Kimse yoktu orada – somaki ve ak mermer,
ışık yağıyordu bulanmış
sandalağacı kokusuna – ama bu kutsal kişi

sallayarak kabalarını duayla
eşleştirerek iki papazyardımcısı oğlanın okuduğu!
Şaşırdım ve öyle bir baktım ki

o, bu dünyadan yarı uzaklamış
vecd halinde – bir tek tempo kaçırmadan gene de –
döndü ve sırıttı bana bulutunun üstünden.

IV

Her biriyle, ölü eski yaşamın bir parçası, oysa taşır,
değerli bir yük olarak ötelere! Böylece her biri
değerlendirilir neyi taşıdığıyla ve bu da ruhudur –
azaltır ambarları öylesine
tekrar doldurulmazsa.
Kardeşlik budur işte:
Eski yaşam, saklanır hazine gibi? Ama ya yaşarlarsa?
Ne olacak o zaman?

Bulutlar kalır
– düzeni bozuk gökler, darmadağın, yırtılmış yellerle
ya da uyuşuk, pullu ejderhalar kaligrafisi ve parlak
pervaneleri
zorlayan düşüncelerin yamru yumru ya da dümdüz,
süslü, etin kendisi (orada
şair kehanette bulunur kendi ölümünün); sarmaş dolaş
saldırıyor
bir karıncanın üstüne, bir büyük yangın, bir.

ÇÖL ÜZERİNDE VENÜS

Günah işlemezsem, diyor, sen yürüyemezsin
uzun kaftanlarla taş koridorlar boyu.
Çekilmek olmayınca ertelemek de
olmaz. Bütün gece yatarım yataklarınızda, bende
uyanırsınız ve kalkıp gidersiniz kendi işinizin başına. Etim
yapışıp kalır kemiklerinize. Ne gereği var kutsallığım
benim mükemmelliğimi doğrulamazsa, memelerim,
uyluklarım senin ayırdığın, sarsılarak ve dudaklarım
kapısı mıdır hazzımın? Günah, dersin buna,
oysa soğuk yoktur sıcak
üretemese, nasıl bilirsin ki başka? Aşk
rahatlatır beni yenilgilerim karşısında! Zavallı
rahipler, siz kendinizi uysal sanırsınız ama işte söylüyorum
hiç şaşmaz öldürürsünüz bir atış öldürür gibi uçan bir kuşu.

IRMAĞIN ÜSTÜNDEKİ SİSLER

Irmağın aynası yansıtıyor soğuk göğü
gün ışığına dolanmış sisler arasından,
sabahın erken saatinin güneş ışıkları,
peçeliyor peçesiyle

kıyının kara çizgilerini. Oysa
gereksinim, diyorsun, haykırır
tüm gücüyle uyum içinde – daha büyüktür
şarkıdan belki de daha büyüktür bütün şarkılardan

Bu sırada şarkı, kendini bağlamıştır, ırmak
gün ışığında biçilmiş bir aynadır
kendi gövdesi içinde haykırır ırmak
da, sessizce

gizleyen peçesi altında. Sen
ısrar edersin benim yetersiz onayımla.
Yıllar, görüyorum, pek çok yıl
okumak daha akıllı yapmıyor insanı.

VENÜS'ÜN DOĞUŞU

küçük dalgalar kıpırdanıyor bugün, kristal ışıltılı,
çakıllar üzerinde
Villefranche'da duvarın üstünden, Merasim Alanında
Chasseurs Alp'lerinin, durup bakıyoruz onlara; ya da
geçerek
denizle eski kalenin arasındaki çıkıntının yamacından,
duyuyoruz
kayanın dişleri arasında kıpırdadığını hiç dirençsiz büyük
dalganın. Ama biz

orada değiliz! – Kırım'da Karadeniz nasıl maviyse dalga
dalga
gülümseyen bir göğün altında, ya da belki Labrador Kuzey
Kıyısı'nda ya da herhangi bir yerinde
dünyanın sen duruyor olacaksın, tembellik dünyası ve Nisan;
sanki
kasım ardında, ilkyaz canlandıracak Afrika sahilini güney
yönünde
ve biz orada olamayacağız, olamayacağız, olamayacağız,

Neden inanmıyorsunuz yeniden genç olabileceğimize.
Gerçekten hiçbir şey
gönlümüzce daha uygun olamazdı daha fazla çakıl yazısı
altında bir elin soluğunun
bir dalgacık, mücevher sanki, bir Sapho bileziği, bundan
başka. Cinayetin
ala boyadığı küçük dalgalar daha fazla kıpırtılı değil –
oysa biz bulaştırıyoruz
usumuzda böyle olsunlar diye ve bakıyoruz.

Barut kokusu, ağır mermiler düşüyor Sivastopol'un
müstahkem mevkilerine,
önce Almanlar ateş ediyor, sonra Ruslar, ilgisizler
bizim acılarımıza – güneş ışıkları altındaki dalgalara
ilgisiz oldukları gibi. Ama seçmek zorunda değiliz
istemediğimizi. İşkence, Troya önlerindeki papatya
tarlalarında
ya da Amiens'de ya da Mançurya Ovası'nda

dünyamızın en tutkuyla istenilen şeyi değil. Ölmek
zorunda değiliz,
acılar içinde ve yaşamak, en acı veren işkencesi! Biz
yaslanabiliriz bir duvara ve duyabiliriz acının vecd halini
tabii şartsa acı,
ama bu aşk acısı olmalı, dilerseniz bir parçalanma,
ama acısı
badem çiçeklerinin, çiçeklenen mimoza ağaçlarının acısı, bir

kokulu bulut! Dahası, yaşlı Ford'un söylediği gibi, seçkin
bir duygusu
yemeklerin. Olamayacak mı hiç heykel, hiç resim, bir tek
Pinturicchio, bir
Botticelli bile – ya da Burma'nın balta girmemiş
ormanlarındaki tapınaklarda bir fresk (orman
sahiplenmiştir onları) ya da Cannes'da bir Picasso savaşa.
karşın? Olmayacak mı
Huelva'nın kum tepelerinde başlayan yolculuklar

rüzgârlı limanın ötesine? Sevilla Katedrali? Belki de. Dahası
belki de aldatıcıdır çiçeklerin dinginliği. Ama neden
acı veriyoruz
kendimize dünyamızı algılamak için böylesi parçalanmak?
Yoksa inanmalı mıyız

yeniden doğmak için acı çekmemiz gerektiğine? Bırakalım
eşcinseller baştan çıkartsın dilediklerini
İç Deniz'in kıyısındaki çalılıklar altında

bizi cinayet işlemeye zorlamaları yerine. Hükümetler
bozgundur, bozunmadır
dilerim (ve yitiriyorum böylece). Gene de, dilerim
öğrenebilirim küçük dalgalarını Nisan'ın – ölümcüldür
katliamlar kadar, nasıl olsa,
yakında öleceğiz işte, düşleyelim Nisan'ı, bilmeksizin neden
serildiğimizi yere, nasıl bir vahşetle, düşüncesizce.

ŞARKI

Kopart ufak çiçeklerini
bir yonca başağının
ve em balını, tatlı mı tatlı.
Dünya
yeniden gelir hizaya – Rusya
ve Amerika'yı dışlayıp ve uçaklar
yakında gidecek
atom gücüyle yenip
yerçekimini:
Kopart ufacık çiçeklerini
bir yonca başağının
ve em balını, tatlı mı tatlı.

GÜL

Dinginliği gülün
savaş zamanı
hatırlatıyor bana
uzun uykusunu yeni başlamış
olan o serçenin
başı kabarıyor pürüzsüz
ve telaşsız üstünde
cilalı kaldırımın ya da
o kösnü dolu saatleri
bir iki
soluk kesen kitapla
dinginlik bir sonsuzlukken
çok önce başlamış olan

BRUEGEL'DEN RESİMLER VE ÖBÜR ŞİİRLER'DEN
(PICTURES FROM BRUEGHEL AND OTHER POEMS, 1962)

BRUEGEL'DEN RESİMLER

I. KENDİ PORTRESİ

Kırmızı bir kışlık şapka altında mavi
gözleri gülümsüyor
sadece baş ve omuzlar

tuali doldurmuş
kollar kavuşturulmuş bir
kocaman kulak sağı görünüyor

yüz hafifçe eğik
kalın yün bir palto
iri düğmeler

boyun çevresinde toplanmış açığa vuruyor
patates gibi bir burunu
ama gözlerin çevresi kızarmış

çok kullanılmaktan olsa gerek
zorlamış onları
ama ince bilekler

belli ediyor onun
alışık olan bir adam olmadığını
ağır işe traşı uzamış

sarışın sakalı yarı düzeltilmiş
vakti yok hiç –
bir şeyler yapmaya resimden başka

II. İKAROS'UN DÜŞÜŞÜNÜ GÖSTEREN MANZARA

Bruegel'e göre
İkaros düştüğünde
ilkyazdı

çiftçi sürüyordu
tarlasını
bütün debdebeli töreni

yılın
capcanlıydı fıkır fıkır
yanında

deniz kıyısının
ilgilenmiyordu
işinden başka

terliyordu güneşin altında
hani şu eriten
kanatlardaki balmumunu

hiç özelliği olmayan
kıyının az uzağında
bir

su fışkırması görünüyordu
dikkat çekmeyen bu
boğulan İkaros'tu

III. KARDA AVCILAR

Asıl resim kış
buzlu dağlar
arka planda dönenler

avdan gün akşama devrilmiş,
soldan doğru
gürbüz avcılar sürüyorlardı

köpeklerini hanın tabelası
sallanıyordu ucunda
kırık bir menteşenin bir sığın bir haç

duruyordu boynuzları arasında soğuk
han avlusu
boştu kocaman bir ateşi saymazsan

alevleri yelde coşuyordu beslenirken
bir kadının çevresine
yığdığıyla sağda arkada

tepe buzpateni yapanlarla bezeliydi
ressam Bruegel
hepsiyle ilgilenmişti seçmişti

kışın vurduğu bir çalılığı
ön plana
tamamlamak için resmini.

IV. KRALLARIN BAĞLILIK SUNUSU

Doğum'dan
daha önce övgüler sunduğum
Bebek Annesinin kucağında

Bilgeler çalınmış
debdebeleri içinde
ve Yusuf ve askerler

hazırolda
kuşkulu yüzlerle
kopyesi çıkartılmış bir görüntü sunuyor

İtalyan ustalardan diyebiliriz
oysa bir fark var
ustalık

resimdeki
ve düşünce becerikli us
her şeyi yöneten

uyanık zekâ yetinmeyen
kendisinden beklenilenle
ve yapılamayacakla

kabullenmiş öyküyü ve boyamış
onu pırıltılı
renkleriyle bir vakanüvistin

Bakire'nin aşağı bakan gözleri
bir sanat yapıtı olarak
derin bir tapınmanın ta kendisi

V. KÖYLÜ DÜĞÜNÜ

Boşalt şarabı güveyi
orada duruyor önünde
gelin toplamış saçını başının üstünde

şakaklarına düşmüş hafifçe bir baş
olgun başak duruyor
duvarda yanında

konuklar oturmuş uzun bir masanın çevresine
tulumzurnalar hazır
bir tazı yatıyor altında

masanın sakallı Belediye Reisi
hazır ve nazır kadınlar
kõlalanmış başörtüleriyle

gevezelik ediyorlar herkesle gelin dışında
ellerini kavuşturmuş
kucağında tedirgin sessiz sade

yemekler sunuluyor
ağız ve şu bu
bir tabladan sökülmüş

bir ahır kapısından yapılma iki
yamak tarafından biri kırmızı
ceketli bir kaşık takılı şapkasının şeridinde

VI. HARMAN

Canlı niteliği
adamın usunun
belirgin

ve gizli savı
sanat adına, sanat, sanat!
resim

Rönesansın
özümlemeye çalışıp
da

bir buğday tarlası olarak kaldığı
üstünde
yelin oynaştığı

tırpanlı adamlar deviriyor
buğdayları
sıra sıra

başak bağlayanlar iş başında
hepsi kendisinin –
saksağanlar

sabırlı atlar hiç
kimse alamaz
bunları ondan

VII. BUĞDAY HASADI

Yaz!
Resim düzenlenmiş
genç bir

orakçının çevresinde keyfini
çıkartıyor öğle molasının
tam anlamıyla

salıvermiş kendisini
sabah çalışmalarından
yayılmış

uyuyor aslında
çözülü düğmeleri
arkasında

kadınlar
öğle yemeğini getirmiş
belki

bir iki yudum şarap
toplanmış dedikodu yapıyorlar
bir ağacın altında

gölgesi
ilgisiz
paylaşmıyor adam

dinleniyor
ortasında
çalışıp çabalama dünyalarının.

VIII. AÇIK HAVADA DÜĞÜN HALAYI

Hizaya sokulmuşlar sanatı tarafından
halka olup dönüp
dönüp durmaya

bayramlıkları içindeler
şamatacı neşeli gevezelikleri
köylülerin ve

gamzeli kıçlı karıcıklarının
dolduruyor
pazar alanını

belirginleşiyor kadınlarla başlarında
iyice kolalanmış
beyaz başörtüleri olan

hoplayıp zıplıyorlar ya da göz göre göre
gidiyorlar ağaçlığın
kıyısına

dönüp dönüp duruyorlar
kaba saba ayakkabıları ve
külotpantolonlarıyla

ağızları açık
Haydaaa!
kıçlarını dövüyor topukları

IX. KÖRLER MESELİ

Bu korkunç ama muhteşem resim
körler meseli
bir tek kırmızı yok

kompozisyon bir grup
dilencinin birbirini yedişini
gösteriyor verevine aşağı

tual boyunca
bir köşeden
tökezlemek için sonunda bir bataklığa

orada resim
ve düzenleme bitiyor ardında
gören kimse

resmedilmemiş traşları uzamış
yüzleri yok
sulların bir iki

acıklı eşyalarıyla bir leğen
yıkanmak için bir köylü
kulübesinde görünüyor ve kilise kulesi

yüzleri yukarı bakıyor
sanki ışığa
hiç detay yok dışında

kompozisyonun biri
izliyor ötekini ellerinde değnekleri
küşümle faciaya doğru

X. ÇOCUK OYUNLARI

I

Bir okul avlusu burası
dopdolu
çocukla

her yaştan yanında bir köyün
küçük bir çayın
kıvrıla büküle akan

bazı oğlanlar
yüzüyorlar
kıçları çıplak

ya da yapraklarla donanmış bir ağaca tırmanıyorlardı
her şey
hareket halinde

yaşlı kadınlar
gözetiyorlar küçük
çocukları

bir evcilik oyunu bir
vaftiz
yakınında biri eğilmiş

haykırıyor
içine
boş bir domuz ağılının

II

Küçük kızlar
dönüp kabartıyorlar eteklerini
dümdüz açılana dek çevrelerinde

topaçlar fırıldaklar
rüzgârda koşmak için
ya da 3 sıralı bir oyuncak döndürülecek

bir parça
sicimle hareket verilerek
körebe izliyor

elebaşını sırıklar üstünde
yükselmiş ve aşağıda çelikçomak toplar
kâseler dizlerden sarkan

amuda kalkmak
sıradayağından kaçmak
bir düzinesi sırtüstü yatmış

bacakları bitişik tepiyorlar
aralarından oğlancık geçmek zorunda
çember çevirmek ya da bir

bina kurmak
tuğlalardan
bir duvarcının unutup bıraktığı

III

Zavallı oyuncakları
çocukların
aynısıdır

imgelemlerinin dengelerinin
ve taşlar
her yerde

bulunabilirler
kolaylıkla
ve çekiştirme oyunu

aşağı indire
körebeyi
kullanarak

sallanan
bir ağırlığı
rast gele

sertçe
kafalara
vurulabilir

bütün
hepsini gördü Bruegel
ve acımasız

alaycılıkla asıllarına
uygun olarak
kayıtlara geçirdi hepsini

ŞARKI

güzellik bir kabuktur
denizden çıkartılmış
zaferle hüküm sürmüştür orada
aşk ikna edinceye dek onu

istiridyeler ve
aslanpençeleri
oyulmuştur
ezgisine çekilen dalgaların

ölümsüz vurgular
yinelenir taa ki
kulak ve göz yatıncaya
dek birlikte aynı yatakta

SEVGİLİ BECERİ

Çiçek
    düştü
gördü kadın bunu

    düştüğü
yerde
    bir pembe yaprak

sağlam
    beceriyle
yerleştirdi

    onu
sapının üstüne
    yeniden

BİR AĞAÇKAKANA

Aralık ayı kuşu çıplak bir ağaçta
senin acı çığlığa benzer sesin
anımsatır bana

ölümü andığımız ağıtlar
haykırarak
eski

günlerde figanları acının haykırışlar
yas tutmalar lanet okumalar hepsi
tanrılar

öylesine cimriydiler ki hoş
bülbülü
kış

ormanlarının karlar sarkar
neşeli
perdeler gibi

ÇOCUKLAR

Arada bir
bir tarh buluyoruz
sarı menekşelerden

çok değil
ama mavi kocaman mavi
olanlar da var

mezarlığın ağaçları arasında
toplanıyoruz
bir tutamlık

bir aile var
Foltette adında
büyük bir aile

bir sürü çocuk mezarı var
onun için götürüp

birer menekşe demeti
bırakıyoruz üzerlerine
her bir mezartaşının

TAŞÇÖMLEK

Ellerimde tutuyorum
bir posta kartı
bana göndermiş
bir hanımefendi

Taşçömlek
tuzsırlı
bir hindiba kabartması
koyu mavi

Seçmiş onu
benim için
hayran kalmış öylesine
geçerken

Bir Yahudi
bir yakını
bir adamın
hayran olduğum

Çoğunlukla buluşuruz
atölyesinde
ve konuşuruz
adam üzerine

Sever erken dönemi
sanatını bu
ülkenin
mavi taşçömleklerini

üstüne baskılı
kabartma
Albany anımsatıyor bana
onu

Öldü nasıl da
yumuşak
biriydi ve
inatçı

ŞARKI

hep Nisan'sın
benim için
sonsuzca hazırlıksız

hor çiçeği sarışın
düzgün bacaklı
bir kız

bense senden
habersizim
bana öğretildiği üzre

okumak için şiirleri
kollarım
boynuna dolalı

sarılmışız birbirimize
tehlike-
li bu

daha çok genç bir
kızdan
bilmeli

kırağı fışkırması
kırar
sarı çiçekleri

ilkyazında
hep
bir yılın

DANS

Kar yağarken taneler
döner uzun bir eksen boyunca
budur onları en içten ilgilendiren
iki kere ikinin dans etmesi

kendisiyle dans eder us,
elinizden tutar
sevgiliniz de izler sizi
her zaman vardır iki,

sen ve öteki,
ayakkabılarının burnu tempo tutar,
ayrılırsan ve kaçarsan
biter dans

Soluk soluğa seçersin
bir başka eş kendine
ivi ya da kötü bırakmaz
·nin yanını, durduğunda sen

döner ve kayar taa
o da terk edene dek
giderken aşağılara sanki
başka bir yön yokmuşçasına

daha neşeli, daha kaygısız
döner yüzyüze ama hep aşağılara
birlikte güvenliktedirler
birbirlerinin kollarında

Sade danstır güvenilir!
senin olmalı sadece.
Kim bilebilir
neler çıkacağını ondan?

Ormanlarında
kendi doğanın hangi
dalcık girer araya ve çıplak dalların
kendi gerçeklikleri vardır

fırtınanın bu telaşıdır
bizi bir arada tutan
oynar bizimle ve atar bizi bir yana
dans ederek, danstır belki de tek güvenilir.

YAZARINI ARAYAN BİR ŞİİR

Çıplak gövdeler soyulmuş kütükler benzeri
verirler kimi zaman tatlı bir
koku, erkek olsun kadın olsun

altında ağaçların tüm aşırılığıyla
uyarak yastığına

kokulu çam dallarının rüzgârla kırılmış düşmüş
dizili hanımeli asmasıyla
bir şiir belki de kuruludur böyle

Belki böyle yapılmıştır! aşırılığın kokusuyla
çam iğnelerinin kokusuyla, kokusuyla
soyulmuş kütüklerin, kokusuyla kokusuzluğun
tırmanan hanımelinin kokusu bir yana

kokusuzdur oysa, çıplak bir kadının kokusu
kimi zaman, bir adamın kokusu

KAPLUMBAĞA

(Torunuma)

Gözleri nedeniyle değil,
kuş gözüne benzeyen,
gagası olduğu için,
kuş benzeridir, yaralamak için,
çekti beni kendine kaplumbağa.
Senin beslediğin tek hayvan.
Birlikte olduğumuzda
tek konuştuğun konu o
her türlüsünü yükleyerek
cinayet nedenlerinin
en ufak bir edinimine.
Benden istedin
bir şiir yazmamı,
sordun yazacak şiirim
olup olmadığını kaplumbağa
üstüne.

Kaplumbağa çamurda yaşar
ama çamur gibi değildir,
gözünden okursun bunu,
temizdir gözleri.
Kaçtığında
şimdiki kapatıldığı yerden
dünyayı dolaşacak köşe bucak
kırıp dökerek her şeyi
keskin gagasıyla.

Kim karşı çıkarsa kendisine
kentin caddelerinde
serilecek yere.
Otomobiller ters çevrilecek.
Ve sırtına
binmiş,
zaferle koşacak
Beyzadem benim,
zatınız!

Efendisi sen olacaksın!
Başlangıçta
büyük bir kaplumbağa vardı
dünyayı sırtında taşırdı.
Onun üstündeydi
ne var ne yok
her şey
O olmadan
hiçbir şey durmazdı ayakta.
Akıl küpüydü
ve geçerdi tavşanı her yarışta.
Gece oldu mu
gözleri taşırdı onu
bilinmedik ülkelere.
En iyi dostundur senin de.

ÇÖL MUSİKİSİ

– dans başlar: Bitmek için çevresinde bir nesnenin
kımıltısız dikelmekte olan – köprüde
Juarez ile El Paso arasında – anlaşılmaz
yarı karanlıkta

Bekle!

Ötekiler beklediler sen incelerken onu,
tam yol üstünde

Canlı mı?

– ne bir baş,
ne bacaklar ne kollar!

Bir kırpıntı torbası da değil birisinin
bıraktığı oracığa cansız yaslanmış
destek kirişinin kulağına

insana benzemeyen şekilsiz bir şey,
dizler çekilmiş karna sıkı sıkı

Yumurta şeklinde!

Ne uyunacak yer ya!
Uluslararası Sınır'ın üstünde. Başka nerede,
çok yönlü yargılanmada, rahatsız edilmezdi?

Nasıl söyleriz söylenmesi gerekeni?

Sadece şiirle.

Sadece kurulu şiirle, tam ölçüye uygun:
Taklit etmek, kopyalamak değil doğayı, kopya
edilmemeli doğa

HAYIR, boyun eğ, kopyalanamaz doğa
dans edilir! Dans
edilir eşleşerek onunla –
tenhaya çekilip uyumuş,
tam ucunda!

Bir müzik
yerini alır dinginliğinin, bize seslenerek
çok uzaklardan
uyandırır dansı
üfler uyuşmuş parmaklarına!

Sadece şiir
sadece kurulmuş şiir, söylenecek söylenmelidir
kopya etmemeli doğayı, tıkılır
boğazlarımıza

Yasa? Yasa bize bir şey veremez
bir cesetten başka, sarılmış kirli bir mantoya.
Yasa cinayet ve hapsetmek üzerine kuruludur,
uzun uzun ertelenen,
ama bu, duygusuz müziği izleyerek,
dans üzerine kuruludur:

kendi ayırdına varmanın acısı
bağlıdır bütüne
bizi çevreler tümüyle
Kaçamıyorum

Kusup çıkartamıyorum onu

Sadece şiir!

Sadece kurulu şiir, eylem çağırır onu
varolmaya.

– çok ufak tefek görünüyor bir erkek için.
Bir kadın. Ya da buruşmuş bir yaşlı adam.
Belki ölü. Belki araştıracaklar o yeri
ve alıp götürecekler onu

Irmağa iteleyiver.
İyi bir fikir.

Kaliforniya'dan ayrılıp doğuya dönmek, verimli çok
(su alma yeriydi)
çevreliyordu bizi, sağ kalmanın musikisi, pesten, uzak, yarı
duyulur; çevrelendik
onunla akşam başları gibi, rüzgârın arttığını görüp
ve kumu sürüklediğini, sonra
geçtik Yuma'yı. Bütün gece, El Paso'ya doğru yol aldık
buluşmak için dostlarımızla,
düzensiz uyuduk. Paris'i anımsadım, demir
parmaklıkların tıkırtısına uyanıp,
çentik çentik çöl

– anlatmak
ardından ne gördüğümü ve ne duyduğumu

– kendimi konumlamak (kendi
doğama uygun) doğanın yanına

– taklit etmek
doğayı (çünkü doğayı kopyalamak
utanç verici bir şeydir)

Yatıyorum yere:

Eski Pazar başlamak için en uygun yerdi:
Şuradan kestirmeden gidelim –

tekila sadece
bir teklik yudumu bu sapa sokaklarda.
Uzak durun gene de. Ah, bir sorun yok
tabii günün bu saatinde ama H.'nin
korkunç dövüldüğünü gördüm bu batakhanelerden birinde.
Hak etmişti bunu. Ben
içkimi hep ciddi yerlerde çekerim

İşte bu boğa güreşi alanı
Ah, dedi Floss alıştıktan sonra
ışığın değişimlerine

Ne renk! Ne
hoş, değil mi!

– kâğıt çiçekler *(para los santos)*
pişmiş kırmızı topraktan kapkacak, boyanmış
maviye, gümüş işleri
kurutulmuş biberler, soğanlar, basmalar, çocuk
givsileri alan boşalmıştı sadece bir
kaç Kızılderili çömelmişti tezgâhların
başında, aldırışsız (sence de öyle değil mi)
sanki uyuyacaklar oracıkta

İkinci bir sıra daha var Gitmek
ister misin oraya?

Nedir Teksaslıları böyle uzun yapan?
Bir kadın gördüm bugün mink bir kapa
sarılmış birseksenbeşten santim aşağı değildi. Ne kadındı
ama!

Belki bir Broadway tipi.

– dur anlatayım sana başka ne gördüğümü: belki bir milyon
serçe avaz avaz çığrışıyordu tam güçleriyle
ağaçlarında ufak bir parkın hani şu
otobüslerin durduğu, sığındıkları yerdi
sanırım,
yelin püskürttüğü kumlardan şehrin
dört bir köşesine

Teksas yağmuru derler ona.

– ve şu, iki timsah havuzda

Dört taneydiler

Ben sadece iki gördüm

Gözlerini

dikmiş bakıyorlardı insana

Bir teklik at! Bir teklik ver, beyabi.

Hiçbir şey vermeyin şunlara.

içgüdüsel
çekiyor insan çıplak
bileğini o müstehcen parmakların arasından
usunda belli belirsiz bir kuruntu konuşur
ve müzik yükselir sanki

Şuraya girelim.
bir müzik! kesildi
birden barın kapısı ardımızdan kapanır kapanmaz.

Bir
yarım saatimiz daha var.

– döndük sokaklara,
baskı itti bir tezgâhtan ötekine
kaldırım boyunca. Karşıda, daha az ısrarcı olmayan
daha kaliteli dükkânlar açıktı. Gelin
ve bir bakın. Almanız şart değil: Şapkalar
binici çizmeleri, battaniyeler

Şuraya bak,
boynundan sarkan şalın içinde, şu genç
Kızılderili kadın çocuğunu taşıyor!

– bir İspanyolca seli,
sürtünürce geçerken, koca
gözlü dalmış konuşmayan çocuk yaşta kocasıyla

– üç yeniyetme kız, biri yiyor bir
nar. Gülüyor kahkahayla.

ve ciddi turist,
karı koca, orta yaşlı, ortabatılı,

kolları dolu kelepirle, fısıldıyorlar
birbirlerine – hâlâ ucuzluk peşindeler

ve anilin
kırmızısı ve yeşil şeker küçük tezgâhta
yaşlı Kızılderili kadının baktığı.
Sahiden sanıyor musun bunları
birinin satın alacağını – ve yiyeceğini?

Ayaklarım sızlamaya başlıyor.

Daha bir iki dakikamız var.
Bir de burayı deneyelim. Belediye Başkanı'nı
suçlamışlar 3000 dolar almakla haftada
kentin randevuevlerinden. Pek bir şey kalmamış
kızlara. Bir gösteri sürmekte.

Sadece bir iki masa
dolu. Uydurma bir orkestra – bu
yer daha sonra canlanır – çalmakta yerel
dımbırtılar – bir kızla bir oğlan, kız
fısıldaşıyor biriyle
sahnenin dışındaki. Gülüyor: Bitti oyunu.

İçtik biz de ikinci gösteri başlayana dek – striptiz.

Ciddi misin? Vay be! Bak şu kadına.

Bir hayli
sarhoş olmalı insan etkilenmek için bundan.
Meksikalı değil. Bezgin bir varyeteci
Birleşik Devletler'den. Bak şu memelere

Hayranlık uyandıran bir şey var
sallarken baktığınızda
boncukları payetleri
bir ipe dizilmiş kalçasının çevresinde

Döndürüyor ama
aklınıza gelen bu değil,
gülmek gelmiyor kimsenin içinden
göbeğini seyrederken

Etkileniyor insan ama
sıkıcı bir gösteri gene de.
Gitarist esniyor Bir
şarkı bile bilmiyor

Çevresinde boyalı bir
küstahlık bir paravan
güzel kumrulardan
kanat çırpıp duran.

Soğuk gözleri işi gereği
inliyor ama hiç
gülümsemiyor Gene de
sevişip koklaşıyor zerafetiyle
bir tür dürüstlüğün.

Ayağına da ağır
İyi bu. Öne
eğiliyor yaslanmıyor
masasına başı
açılmaya başlamış bir adamın
dimdik oturan, tek başına, öyle ki
her şey öne doğru

sarkıyor
    Ne halt etmeye
sırıtıp duruyorsun
kendi kendine? Neden
ona değil de?
    Müzik!
Beğendim bu kadını.   Uyumlu

müzikle

Neden bu Kızılderililer kurtulamıyor şu miğde
bulandırıcı gürültüden ruhlarını çevreleyen ve
sevgilerini ve bir başka şarkı söylemiyorlar
değişiklik olsun diye bir kez de?

Bu yerle aynı
düzeyde. En azından
biliyor kadın bir
parçası olduğunu başka bir ezginin,
tanıyor müşterilerini,
aynı
düşünde onlarla benim
gibi. Bu onu bir
kademe yükseltiyor   bir kademe
izleyerek yalancı
musikiyi

Bir başka musiki daha var   Parlak renkli şekeri
çıplaklığı kaldırıyor beklenmedik
bir biçimde ezgisine katılmaya

                Andromeda'sı bu kayaların,
usunun bakiresi   bu gerçek dışı

yeşiller ve kırmızılar

onun erdemle alayında
olağanüstü erdemli yapıyor onu
oysa hiç
özenmiyor bile buna

Haydi çıkalım buradan.
Sokakta çarptı
yüzüme bu yeniden yürümeye başladığımızda. Ya da
sadece şairi mi oynuyordum? Sadece uydurdum
mu bunu bir giysiden? Düşündüm

Neydi yaşlı bir orospu biçiminde
Meksika'da salaş bir barda Juarez'de çıplak
çanağını sallayan çılgınca,
bana böylesine taze gelen, kulaklarıma
yükselten tatlı bir ezgi, böylesi bir balçıktan?

İşte buyrun. Her an gelebilirler buraya.
Girişin sağında bar,
karşıda bir iki masa geçmek gerek
aralarından ulaşmak için lokantaya, arkada.

Dörtlü bir grup, iki irikıyım Amerikalı, artık
genç sayılmazlar, kovboy düzeninde,
şapka falan yerli yerinde, sarhoşlar ve flört
ediyorlar kızlarıyla, sarhoş onlar da,

hele içlerinden biri kışkırtıyor adamını,
en irisini içlerindeki, *Yip ee!* dans etmeye
o daracık yerde, unutmuş her şeyi,
– doyurulmak bilmezin biri kadın, adam
denemekte

tökezleyerek ayak uydurmayı ona.
Gazla pardner! *Yip ee!* Bizi
ittiler masamıza, yedimizi
birden. Salona dağılmış oturuyordu

sessiz aile grupları, bazısının
çocukları da yanlarındaydı, yemek yiyorlardı.
Daha Üst tabakadan,
dikkatimizi çekenlerden
sokakta. İşte buyrun bakalım. Görülüyordu

mutfak rahatça
içeride aşçılardan biri, sıvamış
kollarını, önlük örtmekte
titizlikle ütülenmiş pantolonunu yabanlık

elbisesinin, siyah saçları özenle ayrılmış,
uzun boylu
yakışıklı bir adam, çalışıyor
dalmış işine, bir et tahtasının önünde

Tümü de modası geçmiş mi?

Demek bu William
Carlos Williams, şair

Floss'la ben tükettik çeyrek
marul göbeğini, neden sonra
fark ettik ötekilerin dokunmadığını
Oldukça normal görünüyorsunuz. Söyler misiniz? Neden
bir kişi şiir yazmak isteyebilir ki?

Çünkü orada yazılmayı bekler de ondan.

Ya. Bir esin sorunu mu öyleyse?

Gereksinim.
Ya. Peki nedir onu başlatan?

Benim o beyni
dağılmış
yordamsız

– ve sonra,
zaman geldi, bıldırcın yendi, tekrar
yolumuza düzüldük El Paso'ya.

İyi geceler İyi
geceler ve teşekkürler Yok, biz teşekkür ederiz. Biz
yürüyeceğiz

– ve böylece, çıplak bilekte, tekrar duyumsadık
şu sürekli parmakları

Bir teklik lütfen, ağabey.
Bir teklik. Bana bir teklik versene.

Al bakalım! Hadi yallah!

– ama müzik, müzik yeniden canlandı
bırakmış giderken en canlı yerini caddenin
ve köprüye dönünce yarı karanlıkta,
ücretimizi ödeyip geçmeye başlayınca sonra,
görüp de ışıklarını dağın El
Paso'nun ardında ve durup bakınca çocuklara bize seslenen

para atmamız için durmuş
sığ suda yani işte bu
serginin yer aldığı, tedirginliğiyle
şu şaşırtıcı parmakların.

Demek siz şairsiniz?
baştan atmak için harika bir şey – yani sarhoş
bedava bir akşam yemeği kemerin altında, olma
ihtimali bulunsa da tifo – ve rastlamak insanlara
en azından iki laf edebilecek

kurtulmak değişimsizlikten, bitimsiz
kaçınılmaz ve kesintisiz müzik

Daha ne, Latinler, arasınız
rahatlamanın ötesinde!
ifadesiz bir ding dong çıkartırsınız ruhunuzun
derinliğinden bizim için ve sevgiler, biz
de yutarız onu. İspanyollar! (oysa bunların çoğu
Kızılderilidir kovalamıştır beyaz orospu çocuklarını
sokaklarda Kurtuluş Günü'nde
ve öldürmeye çalışmıştır)

Bu da ne?
Hadi yahu.

İyi ama bu NE?
müzik! bu
müzik! tıpkı Casals'ın yakalayıp
sürdürdüğü pes bir çello sesi gibi
beni soluksuz bırakan

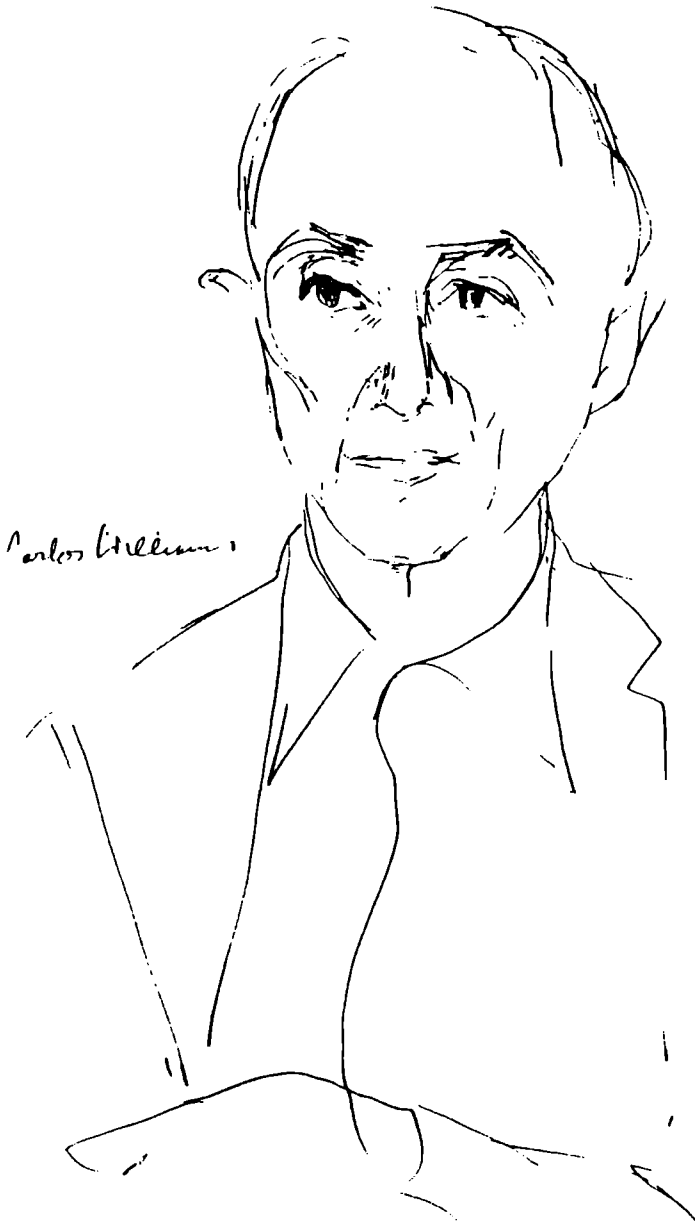
İşte oturuyor orada

köprünün destek kirişinin kulağında
şaşkınlıktan donup bakakalmışken ben –
yarı aydınlıkta: Şekilsiz ya da daha doğrusu dönüşmüş
gene eski şekline, kolsuz, bacaksız,
başsız, bir meyve çekirdeği gibi dertop
o karanlık köşede – ya da
bir balık akıntıya karşı yüzen- ya da
bir çocuk döl yatağında yaşamı yinelemeye hazırlanan,
koruyan güvenli yerini hayatının
korkunç gelecek vaat eden bir doğuma. Müzik
korur onu, bir sümük, çevresini saran saydam zar,
uyuşturan bir mürekkep lekeleyen
usumuzun denizlerini – bizi uzak tutan – dökülüşü
bir biçimin yaklaştıkça biçimini yitiren,
bir müzik! Koruyucu bir müzik

Şairim *ben!* Ben.
Ben Ben Bir şairim, ben doğrulandım tekrar,
utandım

Şimdi müzik tüm gücüyle çalıyor tıpkı
bir yalnızlık anında duyduğum gibi. Artık
tüm çevremde. Dans! Eylem kopartır kendisini
eklemlemek için arayarak

Ve ben düşünmeden edemiyorum
beynin yarattığı olağanüstülükleri
şu müziği duyuşunu ve bizim onu
kaydedişimizin becerisini arada bir

William Carlos Williams, 1957
Desen: Emanuel Romano

WILLIAM CARLOS WILLIAMS'IN KISA YAŞAMÖYKÜSÜ

1883 17 Eylül'de Rutherford, New Jersey'de doğdu. Anne ve babası yabancı kökenliydi. Babası William George Williams İngiltere'de doğmuş, Antiller'de büyümüştü. Annesi Raquel Helene Rose Hoheb Williams Portoriko doğumluydu.

1889-1896 Rutherford'daki devlet okullarında okudu.

1897-1899 Cenevre yakınlarındaki Chateau de Lancy ve Paris'teki Lycée Condorcet'e yazıldı.

1899-1902 New York kentindeki Horace Mann High School'da öğrenim gördü.

1902-1906 Pennsylvania Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğrenim gördü. Ezra Pound, Hilda Doolittle ve Charles Demuth'la tanıştı.

1906-1909 New York kentindeki çocuk hastanesinde ve Fransız hastanesinde staj yaptı.

1909 İlk şiir kitabı *Poems* yayımlandı.

1909-1910 Leipzig'de çocuk bakımı ve tedavisi üzerine çalıştı. İngiltere, Fransa, İtalya ve İspanya'ya gitti.

1910 Rutherford'da pratisyen hekim olarak çalışmaya başladı.

1912 12 Aralık'ta Florence Herman'la evlendi.

1913 Ömrünün geri kalan bölümünü geçireceği, Rutherford'daki 9 Ridge Road'a taşındı. Bu tarihten başlayarak on yıl boyunca *The Little Review, The Dial, Broom* ve başka dergilerde yazdı. Alfred Kreymborg, Walter Arensberg, Marianne Moore, Kenneth Burke, Marsden Harthley, Charles Sheeler ve başka şair ve ressamlarla dostluk kurdu.

1917 *All Que Quiere!* adlı şiir kitabı yayımlandı.

1920 Robert Almon ile birlikte *Contact*'ın editörlüğünü yaptı (1923'e dek).

1924 Altı ay Avrupa'da dolaştı. James Joyce, George Antheil, Ford Madox Ford, Philippe Soupault, Gertrude Stein, Valery Larbaud ile tanıştı.

1925 Bu tarihten başlayarak on yıl boyunca *Transition, The Exile Blues, Front, Pagany, Alcestis* ve başka dergilerde yazdı. Passaic General Hospital'de çalışmaya başladı.

1926 *Dial* ödülünü kazandı.

1927 Avrupa'ya gitti. Karısı İsviçre'de kalırken Williams New Jersey'e dönerek hekimliği ve yazarlığı sürdürdü.

1931 *Guarantor's* ödülünü kazandı. Bunu izleyen birkaç yıl içinde (Louis Zukofsky, Charles Reznikoff, George Oppen ve Williams'ın da aralarında bulunduğu *Objektivistler TO Publishers*'ı ve *Objectivist Press*'i kurdular.

1932 McAlmon ve Nathanael West ile birlikte *Contact*'ın yeni dizilerini 1933'e kadar yönetti.

1941 Bu yıl içinde ve izleyen yıllarda Portoriko, Harvard, Dartmouth üniversitelerinde ders verdi.

1948 *National Institute of Arts and Letters*'ın (Sanat ve Edebiyat Ulusal Kurumu) verdiği Russell Loines ödülünü aldı.

1950 *Paterson, Book Three ve Selected Poems* adlı kitaplarına *National Book Award for Poetry* (Şiir Ulusal Kitap Ödülü) verildi. Washington Üniversitesi'nde kısa öykü yazarlığı üzerine seminer verdi.

1951 Birkaç yıl içinde üst üste gelen inmeler yüzünden hekimliği bırakmak zorunda kaldı.

1952 *Library of Congress*'in şiir bölümünün müdürlüğüne atandıysa da politik baskılar yüzünden ataması durduruldu.

1953 *Bollingen Şiir Ödülü*'nü kazandı.

1954 *Levinson* ödülünü aldı

1955 *Oscar Blumenthal* ödülü.

1963 4 Mart'ta Rutherford'da öldü. Ölümünden sonra *Pictures from Brueghel* adlı yapıtı için *Pulitzer Ödülü* ve Sanat ve Edebiyat Ulusal Kurumu'nun *Gold/Medal* ödülü Williams'a verildi.

ŞİİR ADLARI DİZİNİ

Açık Havada Düğün Halayı **122**
Afrika **77**
Akan Bir Irmak **82**
Aşk Şarkısı **49**
Avcı **54**

Bekleyiş **53**
Bir Ağaçkakana **129**
Bir Başka Yıl **93**
Bir Tür Şarkı **81**
Bruegel'den Resimler **115**
Buğday Hasadı **121**
Bulutlar **100**

Çıplak Ağaç **89**
Çiftçi **56**
Çocuk Oyunları **124**
Çocuklar **130**
Çöl Musikisi **139**
Çöl Üzerinde Venüs **106**
Çuhaçiçeği **52**

Dans **134**
Deniz **63**
Dolunay **44**
Duvarlar Arasında **67**

Erdişil Telefonlar **65**

Genç Aşk **60**
Gül **112**

Harman **120**

Irmağın Üstündeki Sisler **107**
Işık Sızamayacak **94**

İkaros'un Düşüşünü Gösteren Manzara **116**
İlkyazın Acı Dünyası **95**

Kaplumbağa **137**
Kara Yeller **58**
Karda Avcılar **117**
Keçi **97**
Kendi Portresi **115**
Kente Kaçış **57**
Kralların Bağlılık Sunusu **118**
Kışa Giriş **91**
Kız **99**
Kızılkanat Karatavuk **98**
Kocaman Rakam **55**
Körler Meseli **123**
Köylü Düğünü **119**
Kuru Yapraklar Arasında Serçeler **90**
Kusursuzluk **86**
Küçük Kedi ve Krizantemler **83**

Lokomotiflerin Dansı İçin Uvertür **50**

Mart **31**

Penceredeki Genç Kadın **69**
Perpetuum Mobile: Kent **70**

Rumba! Rumba! **85**
Sadece Şey Demek İçin Bu **68**

Sarı Baca **88**
Sessizlik **92**
Sevgili Beceri **128**

Şarkı **111**
Şarkı **127**
Şarkı **133**
Şiir **84**

Tarih **38**
Taş Çömlek **131**

Venüs'ün Doğuşu **108**
Verimli **87**

Yaban Çiçek **66**
Yağmur **45**
Yapı Başaramazsa Uyak Yardıma Koşmaya Davranır **96**
Yasadışı Şeyler **78**
Yazarını Arayan Bir Şiir **136**

İLK DİZE DİZİNİ

Ağır ölür yaşlı at **96**
Aklında olduğu için ölüm **97**
Ama saat kaç şimdi. Gel **43**
Arada bir **130**
Aralık ayı kuşu çıplak bir ağaçta **129**
Arka **67**
Asıl resim kış **117**

Bak! **33**
Beklesin yılan altında **81**
Benim ikinci ilkyazım **35**
Bırak yazmayı **77**
Bir düş **70**
Bir okul avlusu burası **124**
Bir rahibe rastladım Santa Andrea'da **104**
Bir yel uçurabilir bir lotus çiçeği yaprağını **38**
Boşalt şarabı güveyi **119**
Bruegel'e göre **116**
Bu korkunç ama muhteşem resim **123**
Bu lahitte gövdesi vardı **39**
Burada yatmış seni düşünüyorum **49**

Canlı niteliği **120**

Çakıntıları ve kara gölgelerinde **54**
Çıplak gövdeler soyulmuş kütükler benzeri **136**
Çıplak kiraz ağacı **89**
Çiçek **128**
Çiftçi derin düşüncelere dalmış **56**

Dans başlar: bitmek için çevresinde bir nesnenin **139**
Demir bahçe parmaklığının yanında serçeler **90**
Dinginliği gülün **112**
Doğum'dan **118**
Dolduruyor aklı **100**
Duruyor tüy görünümlü **88**

Ellerimde tutuyorum **131**
Etim taşa dönüştü. Ben **42**
Ey güzel elma **86**

Genç kadının gövdesini saran deniz **63**
Gözleri nedeniyle değil **137**
Günah işlemezsem, diyor, sen yürüyemezsin **106**
Güzellik bir kabuktur **127**
Güzelsin bir ırmak gibi **82**

Her biriyle, ölü eski yaşamın bir parçası, oysa taşır **105**
Her şey sestedir. Bir şarkı **84**
Hep Nisan'sın **133**
Hizaya sokulmuşlar sanatı tarafından **122**

Ilık yağmurlar **65**
Irmağın aynası yansıtıyor soğuk göğü **107**
Islak kaldırımda ak gökyüzü uzaklaşır **95**

İyice alçalmış göğün altında **92**

Kar yağarken taneler **134**
Karagöz **66**
Kasıla kasıla yürüyorsun, başlıyorsun **83**
Kazık sesli adamlar şakır adlarını **50**
Kırmızı bir kışlık şapka altında mavi **115**
Kış uzun sürer bu iklimde **31**
Koca memeli **99**
Kopart ufak çiçeklerini **111**

Kutlu ay **44**
Kuzeyden esen kara yeller **58**
Küçük dalgalar kıpırdanıyor bugün, kristal ışıltılı çakıllar üzerinde **108**
Küçük Kızlar **125**

Mart **32**
Mezarına girdi rahip **41**

Ne demek oluyor bütün bu yazılanlar **60**
Nerede eski günlerin güzel bilgeleri, saçı kırpılmayanlar **102**

Oturuyor **69**
Oysa! Şimdi savaş zamanı **36**

Parktaki gül bahçesinde **93**
Paskalya yıldızları ışıldıyor **57**

Saçak altındaki pervanenin **91**
Sarı, sarı, sarı, sarı **52**
Su akıyor hâlâ **78**

Tam bir Amerikan kadınısın sen **87**

Uslarında **94**

Yaban kızılkanat kara **98**
Yağmur yağarken **45**
Yağmurun ve **55**
Yalnızken, mutluyum **53**
Yaz **121**
Yedim **68**
Yok, çöküşü değil **85**

Zavallı oyuncakları **126**

KISA BİBLİYOGRAFYA

William Carlos WILLIAMS:

Şiir

Poems (Şiirler, 1909)
The Tempers (Mizaçlar, 1913)
Al Que Quiere! (1917)
Kora in Hell: Improvisations (Kore Cehennemde: Doğaçlamalar, 1920)
Sour Grapes (Koruklar, 1921)
Spring and All (İlkyaz ve Her Şey, 1923)
Go Go (Uçuk, 1923)
The Cod Head (Morina Başı, 1932)
Collected Poems (Toplu Şiirler, 1921-1931, 1934)
An Early Martyr and Other Poems (Genç Bir Şehit ve Öteki Şiirler, 1935)
Adam and Eve and the City (Adem ve Havva ve Şehir, 1936)
The Complete Collected Poems (Bütün Toplu Şiirler, 1906-38, 1938)
The Broken Span (Kırık Şiraze, 1941)
The Wedge (Takoz, 1944)
Paterson (Paterson, Kitap 1,1946; Kitap İki 1948; Kitap Üç, 1949; Kitap Dört 1951; Kitap Beş, 1958; I-V Kitaplar 1963)
The Clouds (Bulutlar, 1948)
The Pink Church (Pembe Kilise, 1949)
Selected Poems (Seçme Şiirler, 1949)
The Collected Later Poems (Toplu Sonraki Şiirler, 1950; 1963)

The Collected Earlier Poems, (Toplu İlk Şiirler, 1951)
The Desert Music and Other Poems (Çöl Müziği ve Öteki Şiirler, 1954)
Journey to Love (Aşka Yolculuk, 1955)
Pictures From Brueghel And Other Poems (Bruegel'den Resimler ve Öteki Şiirler ,1962)

Oyun

Betty Putnam (1910)
A Dream of Love (Bir Aşk Düşü, 1949)
Many Loves (Birçok Aşk, 1958)
Many Loves and Other Plays: The Collected Plays (Birçok Aşk ve Öteki Oyunlar: Toplu Oyunlar; A Dream of Love; Tituba's Children; The First President; The Cure dahil, 1961)

Kurmaca

A Voyage to Pagany, (Kâfiristana Yolculuk ,1928)
A Novelette and Other Prose 1921-31, (Bir Kısa Roman ve Öteki Düzyazılar, 1932)
The Knife of The Times and Other Stories, (Dönemlerin Bıçağı ve Öteki Öyküler, 1932)
White Mule; (Beyaz Katır, 1937; In the Money: White Mule, Part II, 1940;)
The Build-Up (Birikim, 1952.)
Life Along the Passaic River. (Passaic Irmağı Kıyılarında Yaşam, 1938)
Make Light of It: Collected Stories, (Bir Işık Yaratmak: Toplu Öyküler, 1950)
The Farmers' Daughters: The Collected Stories, (Çiftçinin Kızları: Toplu Öyküler, 1961)

Diğer

The Great American Novel, (Büyük Amerikan Romanı, 1923)
In The American Grain, (Amerikan Mizacında, 1925)
The Autobiograhy, (Özyaşamöyküsü, 1951)
Williams' Poetry Talked About (Eli Siegel ile), 1952; 1974.
Selected Essays. (Seçme Denemeler, 1954)
John Marin, 1956.
Selected Letters, (Seçme Mektuplar, 1957)
I Wanted to Write a Poem: The Autobiograpy of the Works of a Poet, (Bir Şiir Yazmak İstemiştim: Bir Şairin Yapıtlarının Özyaşamöyküsü, 1958)
Yes, Mrs Williams: A Personel Record of My Mother (Evet, Bayan Williams: Anneme Dair Kişisel Bir Anı, 1959)
Imaginations: Collected Early Prose (İmgelemler: Toplu İlk Düzyazılar, 1970)
The Embodiment of Knowledge (Bilginin Cisimleşmesi, 1974)
Interviews With Wiliams: Speaking Straight Ahead (Williams'la Konuşmalar: Dobra Dobra)

Çeviri

Last Night of Paris, Phillippe Soupault, 1929
The Dog and the Fever (Raquel Helene Williams ile), Francesco de Quevedo, 1954.

W.C. WILLIAMS Üzerine:

Bibliography of Williams, (Williams Bibliyografyası, Emily Mitchell Wallace, 1968)
Williams, Vivienne Koch, 1950
Williams: A Critical Study, (Williams: Eleştirel Bir İnceleme, John Malcolm Brinnin, 1963)
The Poems of Williams (Williams'ın Şiirleri, Linda W. Wagner, 1964)

The Prose of Williams (Williams'ın Düzyazıları, Linda W Wagner, 1970)
An Approach to Paterson (Paterson'a Bir Yaklaşım, Walter Peter Scott, 1967)
The Music of Survival (Kalımın Müziği, Sherman Paul, 1968)
Williams: The American Ground (Williams: Amerikan Toprağı, Mike Weaver, 1971)
The Inverted Bell: Modernism and The Counterpoetics of Williams, Joseph N. Riddell, 1974.
Williams: The Knack of Survival in America, (Williams: Amerika'da Yaşama Ustalığı, Robert Coles, 1975.
Williams: Poet From Jersey (Williams: Jerseyli Şair, Reed Whittemore, 1975)

Güven Turan 2 Aralık 1943'de doğdu. Samsun Kolejini ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyat Bölümünü bitirdi, Yüksek Lisans yaptı. Altı yıl Ankara Üniversitesinde İngilizce okutmanlığı yaptıktan sonra Üniversiteden ve Ankara'dan ayrıldı. 1976 yılından beri İstanbul'da, çeşitli reklam ajanslarında yazar, yaratıcı bölüm başkanı, yönetici olarak çalıştı. Hâlâ reklam sektöründe. Arada bir, Anadolu Üniversitesinde, Marmara Üniversitesinde reklam yazarlığı, reklamcılık gibi konularda dersler veriyor. Güven Turan'ın ilk şiiri ve eleştirisi 1963'te çıktı. Şiir, roman, öykü ve eleştirilerinin yanı sıra, çeşitli İngiliz ve Amerikan şairlerinden yaptığı şiir çevirileri dergi ve gazetelerde yayımlandı. Aşk ve İsyan (Seçme Şiirler) Kenneth Rexroth; Sınırsızdır Şiir (Seçme Şiirler) Miroslav Holub; Seçme Şiirler, Louise Glück kitaplaşmış çevirileridir.

KAVRAM YERYÜZÜ ŞAİRLERİ, çağımızın en seçkin şairlerini, yapıtları ve yaşamlarıyla kapsamlı biçimde tanıtmayı ve dizi tamamlandığında vazgeçilmez bir kaynak olmayı amaçlıyor.
En seçkin çevirmenler tarafından hazırlanan her kitapta, şairlerin bütün şiirlerinden yapılmış bir seçme, incelemeler, notlar, yaşamöyküsü ve şiirsel ilk dizin dizini yer alıyor.

KAVRAM YERYÜZÜ ŞAİRLERİ'nin yayımlanmış diğer kitapları:
RİLKE/Ahmet Cemal
LORCA/Erdal Alova
NEZVAL/ Turgay Fişekçi
DESNOS/Emy Canberk
RİTSOS/Ceval Çapan
BACHMANN/Ahmet Cemal
KAVAFİS/Erdal Alova, Barış Pirhasan

ISBN 975 366 059 9